Leto XXIV., št. 245

Poštnina plačana v gotovini
Postgebühr bar bezahlt

Ljubljana, sreda 25. oktobra 1944

Preis — Cena 1.— L

Upravništvo: Ljubljana, Puccinijeva ulica 5. Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24

Inseratni oddelek: Ljubljana, Puccinijeva ulica 5 — Telefon št. 31-25, 31-26
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta 42
Izključno zastopstvo za oglase iz Italije in inozemstvo: UPI S. A., MILANO

Računi: za Ljubljansko pokrajino pri poštnočekovnem zavodu št. 17.749, za ostale kraje Italije: Servizio Conti, Corr. Post. No 11-3118

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka.
Mesečna naročnina 25 lir.

Uredništvo:
Ljubljana — Puccinijeva ulica št. 5.
Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24.

Rokopisi se ne vračajo.

Heftige Kämpfe im ostpreussischen Grenzgebiet

Durchbruchsversuche der Kanadier und Engländer in Holland verhindert — Schwächere ergebnislose Feindangriffe in Mittelitalien — 6 britische Schnellboote in der Adria vernichtet — Schwungvolle deutsche Gegenstösse im Raum von Seroc — Die Bolschewisten bei Goldap und südlich Gumbinnen zurückgeworfen

Aus dem Führerhauptquartier, 24. Okt. DNB. Das Oberkommando der Wehrmacht gibt bekannt:

Der Schwerpunkt der Kämpfe im Westen liegt seit einigen Tagen auf dem rechten deutschen Flügel in Holland. Unsere Divisionen verhinderten im Raum nördlich Antwerpen und östlich Hertogenbosch die konzentrisch geführten schweren Durchbruchsversuche der Kanadier und Engländer. Die Masse der an wenigen Stellen eingebrochenen feindlichen Panzer wurde vernichtet.

Östlich Luneville und im Abschnitt von Bruyeres stiessen eigene Gegenangriffe auf heftigen feindlichen Widerstand. In dem schwierigen Waldgelände wird von beiden Seiten mit grösster Erbitterung gekämpft.

London lag von neuem unter dem Feuer unserer V. 1.

In Mittelitalien nur schwächere im ganzen ergebnislose Angriffe. Erst gegen Abend lebten dort die Kämpfe auf. Die Versuche des Gegners, aus dem Brückenkopf Cesena mit stärkeren Kräften herauszutreten, scheiterten.

Unterseebootjäger vernichteten in der Adria bei geringen eigenen Schäden sechs britische Schnellboote, schossen eines in Brand und beschädigten zwei weitere schwer.

Unsere Bewegungen in Nordgriechenland verlaufen wie vorgesehen. In Serbien sind heftige Kämpfe mit Banden, Bulgaren und Bolschewisten im Gange.

Die harten Kämpfe östlich Szolnok dauern an.

Im Raum Debrecen und nördlich Nyiregyhaza halten die sehr beweglich geführten Kämpfe an, ohne dass es bisher zu einer Entscheidung gekommen ist.

In einzelnen Abschnitten der Ost-Beskiden griffen die angeschlagenen sowjetischen Verbände nur schwächer und ohne Erfolg an.

Truppen des Heeres und der Waffen-SS führten im Raum Seroc schwungvolle Gegenstösse und brachten dem Feind hohe blutige Verluste bei.

Die Schlacht im ostpreussischen Grenzgebiet dauert mit äusserster Heftigkeit an, wobei eigene Schlachtflieger besonders wirkungsvoll eingriffen. Feindliche Vorhuten wurden abgeschnitten und von rückwärts angegriffen. Auch bei Goldap und südlich Gumbinnen wurden die Bolschewisten in Gegenangriffen zurückgeworfen. In den übrigen Kampfabschnitten wurden neue Durchbruchsversuche sowjetischer Verstärkungen abgewehrt oder aufgefangen. Die Sowjets verloren gestern in Ostpreussen insgesamt 176 Panzer; 61 davon wurden durch ein einziges unserer Armeekorps vernichtet.

Vor Memel wurde der Feind wirkungsvoll von deutscher Schiffsartillerie bekämpft.

Im Nordabschnitt herrschte nur geringe Gefechtstätigkeit. Von leichten Seestreitkräften und Kampffähren unterstützt, wehrten die Verteidiger der Halbinsel Sworbe auch gestern bolschewistische Angriffe ab.

Über der kurländischen Küste schoss Marineflak sieben sowjetische Bomber ab. Damit verloren die Sowjets in den beiden letzten Tagen 80 Flugzeuge.

In Nordfinnland hält der starke Druck des Feindes von Süden und Osten in Richtung Kirkenes an. Eine Anzahl feindlicher Panzer wurde abgeschossen.

Nordamerikanische Terrorflieger griffen bei einer für die Abwehr ungünstigen Wetterlage am Tage Augsburg, Regensburg und weitere Orte in Süd- und Südostdeutschland an. In den frühen Abendstunden war Essen das Ziel eines britischen Terrorangriffes. Weitere feindliche Flugzeuge warfen Bomben auf die Reichshauptstadt. 31 Flugzeuge, darunter 22 viermotorige Bomber, wurden vernichtet.

Vojaško poročilo o položaju na bojiščih

Berlin, 24. okt. Boji na bojiščih so v znamenju nemških protiukrepov na obeh krilih vzhodnega bojišča, tako beleži vojaški dopisnik agencije DNB Martin Hallensleben v svojem današnjem opisovanju položaja. Med ostalim pravi:

Angloameriški napori, da z nadaljnjo močno uporabo težkega in najtežjega materiala, posebno oklopnikov in lovskih bombnikov vtisnejo nemški severni bok na glavnih žariščih pri Aachenu, ob izlivu Schelde ter vzhodno od Hertogenbosha in vzhodno od Helmonda so dovedli v preteklem tednu sicer do manjših taktičnih, toda vedno povsod krajevno omejenih uspehov. Glavnih nalog, da bi namreč z zasedbo Aachena ustvarili pogoj za neovirano prodiranje svojega severnega krila proti vzhodu, nadalje, da bi odprli vhod preko Schelde v anverško luko, da bi s tem dobili v roke oskrbovalno luko, ter končno, da bi zagotovili svojemu napadalnemu klinu na črti Eindhoven-Nijmegen operativno nujno podlago za sunek proti Nemčiji, niso mogli izpolniti. Nasprotno položaj je ostal v glavnem nespremenjen. Čeprav se boj za Aachen zaključuje, je ostala nemška obramba vzhodno od mesta še nadalje trdna ter pritiska sama s področja okrog Würselena tako močno na severnoameriško napadalno podvzetje, da so celo doseženi nasprotnikovi uspehi dvomljivi.

Na vzhodnem bojišču pa postaja vedno pomembnejša naraščajoča nemška obramba. Kajti tam so postale bitke na obeh krilih bojišča že tako obsežne, da zaslužijo največjo pozornost. To velja predvsem za bitko na vzhodnopruskem obmejnem ozemlju, ki se ji spreminja značaj spričo močnih nemških protinapadov. Predvsem je omeniti poskus nemških čet, da bi ob železniški progi Eydtkuhnen-Insterburg s področja pri Gumbinnenu dospele v južni smeri za hrbet proti zapadu prodirajočim sovjetskim oddelkom. Ta akcija je že v toliko uspela, da je sovjetsko vodstvo že v skrbeh za usodo svojih napadalnih skupin na tem področju, kakor je to razvidno iz njihovih poslednjih ukrepov. Druga sovjetska napadalna skupina je prodrla mimo južnega roba Rominter Heide ter zavzela Goldap. Vendar pa je bil ta sunek ravno dobrodošel celotnemu načrtu nemške obrambe. Južno in južnozapadno od Goldapa se razprostira velika vzhodnopruska ravnina, medtem ko lahko severno od mesta Nemci s področja okrog Gumbinnena resno ogrožajo to sovjetsko skupino. Vendar so to nedvomno šele pričetni nemški protiukrepi, ki so — to se lahko reče brez pretiravanja — dovolj obsežni, da bodo lahko obvladali nadaljnje razširjenje splošnega boljševiškega napada na Vzhodno Prusijo.

To razširjenje vsesplošnega boljševiškega napada je že jasno vidno. Razprostira se tako na področje Lomže kot predvsem na odseke pri Rozanu in Seroku. V poslednjem tednu je vrglo sovjetsko vodstvo na te odseke napadalne sile, ki so še mnogo močnejše kot one ob vzhodnopruski meji od Avgustova do Memela. Sovjetski oddelki, ki že napadajo pri Seroku, nameravajo verjetno najprej naglo obvladati Novo-Georgijevsk, da bi s tem krili bok napadu na Gdansk v smeri od Rozana. Zbiranje novih sil za nemškimi obrambnimi postojankami na tem odseku pa kaže, da so Nemci poskrbeli za odgovarjajoče protiukrepe. Medtem pa se ojačujejo boljševiki nadalje tudi na obeh straneh Varšave, kjer je prav tako treba računati s skorajšnjim oživljenjem bojev.

Močno omembe vredni so nadalje najnovejši dogodki na južnem krilu vzhodnega bojišča, na madžarskem bojišču, kjer so prišla sovjetska napadalna podvzetja zaradi dveh nemško-madžarskih protiukrepov v težaven položaj. Razen uspešnega nemško-madžarskega protinapada s področja pri Szolnoku, ki je dovedel do uničenja vzhodno od Mezsetüra obkoljenih sovjetskih in rumunskih divizij in ki lahko v nadaljnjem poteku tudi odločilno vpliva na položaj zapadno od Szegedina, se je pričel izvajati ob koncu tedna še drug protiukrep. Nemški in madžarski oddelki so odrezali prav tako sovjetske napadalne skupine, ki so prodrle južno od Nyiregyhaze preko Debrecena proti severu in severozapadu. To bo verjetno močno vplivalo na ves položaj. Odprto pa ostane vprašanje, ali so vključene v te operacije tudi nemške in madžarske sile, ki so bile odvzete iz severno sedmograškega področja. Na vsak način pa je v teh bojih na južnem krilu pomembno dejstvo, da je dovedlo skrajšanje bojne črte, kakor je to želelo nemško-madžarsko vodstvo, do ojačenja obrambni sil, kar je ustvarilo sedaj nove obrambne in napadalne možnosti.

Moskovski pritisk na iransko vlado

Lizbona, 23. okt. Iranski min. predsednik Said je objavil, da je sklenila vlada preložiti pogajanja o petrolejskih koncesijah na povojno dobo. S tem v zvezi se je takoj pričel moskovski pritisk na iransko vlado. Tozadevno je značilna vest sovjetske poročevalske službe, ki pravi, da obtožujejo iranski listi vlado, da nastopa v vprašanju petrolejskih koncesij proti državnim interesom in da zahteva tisk odstop gospodov, ki ogrožajo dobre odnose s Sovjetsko zvezo. Iran dolguje svojo samostojnost Sovjetski zvezi. Zato ne bo nikomur uspelo, da bi porušil gospodarske in politične zveze obeh držav. Podobno piše glasilo sovjetskih delavskih organizacij »Trud«, ki pravi, da je odstop sedanjega ministrskega predsednika nujen, ker bi nadaljevanje njegove politike škodilo interesom iranskega naroda.

Auf einem Artillerieträger

Sie werden zur Sicherung vor Luftangriffen und als Flakschutz den Geleitzügen beigegeben. — Fahrtstufensignal an das Geleit wird durch Wink- und Morsespruch weitergegeben.

Na nosilki topov

Ladijskim konvojem so prideljene posebne ladje z močno topniško oborožitvijo, da ščitijo konvoj pred sovražnimi napadi zmorja in iz zraka. — Z nosilke dajejo s pomočjo signalov navodila ostalim ladjam v konvoju.

Siloviti boji na vzhodnopruskem obmejnem ozemlju

Prebijalni poizkusi Kanadčanov in Angležev na Nizozemskem preprečeni — Slabši brezuspešni sovražnikovi napadi v srednji Italiji — 6 britanskih brzih čolnov potopljenih na Jadranu — Zanosni nemški protisunki na področju pri Serocku Boljševiki vrženi nazaj pri Goldapu in južno od Gumbinena

Führerjev glavni stan, 24. okt. DNB. Vrhovno poveljništvo oboroženih sil objavlja:

Težišče bojev na zapadu je že nekaj dni na nemškem desnem krilu na Nizozemskem. Naše divizije so preprečile na področju severno od Anversa in vzhodno od Hertogenboscha osredotočene težke probojne poizkuse Kanadcev in Angležev. Glavnino na nekaterih mestih vdrlih sovražnikovih oklopnikov smo uničili.

Vzhodno od Lunevilla in v odseku pri Bruyeresu so naleteli lastni protinapadi na sovražnikov odpor. Na težavnem gozdnatem ozemlju se bijejo na obeh straneh z največjim ogorčenjem.

London je bil znova pod ognjem našega »V 1«.

V srednji Italiji je prišlo le do slabših, v splošnem brezuspešnih napadov. Šele proti večeru so boji oživeli. Izjalovili so se sovražnikovi poizkusi, da bi z močnejšimi silami udarij iz Cesenskega predmostja.

Protipodmorniški lovci so uničili na Jadranu ob malenkostnih lastnih izgubah 6 britanskih brzih čolnov, 1 zažgali in 2 težko poškodovali.

Naši pokreti v severni Grčiji potekajo, kakor smo pričakovali. V Srbiji so siloviti boji s tolovaji, Bolgari in boljševiki.

Hudi boji vzhodno od Szolnoka se nadaljujejo.

Na področju pri Debrecinu in severno od Nyiregyhaze trajajo zelo gibljivi boji dalje, ne da bi prišlo doslej do odločitve.

V nekaterih odsekih vzhodnih Beskidov so zbiti sovjetski oddelki le slabše in napadli brez uspeha.

Čete vojske in SS so napravile na področju Serocka zanosne protisunke in povzročile sovražniku velike krvne izgube.

Bitka na vzhodnopruskem obmejnem ozemlju se nadaljuje z izredno silovitostjo. Naši bojni letalci so posebno uspešno posegli vanjo. Sovražnikove predstraže smo odrezali in napadli od zadaj. Tudi pri Goldapu in južno od Gumbinena smo vrgli boljševike s protinapadi nazaj. V ostalih odsekih bojišča smo odbili ali ustavili nove prebijalne poizkuse sovjetskih ojačenj. Sovjetske čete so izgubile včeraj v Vzhodni Prusiji skupno 176 oklopnikov; 61 izmed njih jih je uničil en sam armadni zbor.

Pred Memlom je nemško ladijsko topništvo uspešno obstreljevalo sovražnika.

V severnem odseku je prišlo le do manjših spopadov. S podporo pomorskih sil in bojnih splavov so odbili branilci polotoka Sworbe tudi včeraj boljševiške napade.

Nad Kurlandsko obalo je zbilo mornariško protiletalsko topništvo 7 sovjetskih bombnikov. S temi je bilo v obeh zadnjih dneh uničenih 80 sovjetskih letal.

V severni Finski se nadaljuje močen sovražnikov pritisk z juga in vzhoda v smeri proti Kirkenesu. Uničili smo nekaj sovražnikovih oklopnikov.

Ameriški teroristični letalci so napadli v vremenu, ki je bilo zelo neugodno za obrambo, podnevi Augsburg, Regensburg in nadaljnje kraje v južni in južnovzhodni Nemčiji. V zgodnjih večernih urah je bil Essen cilj britanskega terorističnega napada. Nadaljnja sovražnikova letala so vrgla bombe na prestolnico Reicha. Uničili smo 31 sovražnikovih letal, med njimi 22 štirimotornih bombnikov.

Položaj na zapadnem bojišču

Berlin, 24. okt. Vojni poročevalec agencije DNB na zapadu Aleksander Schmalfuss poroča:

Kanadcem se je sicer posrečilo, da so vdrli v breskenško luko, vendar so Nemci v ogorčenih bojih odbili vse njihove napade na severovzhodni del predmostja med Sluisom in Schöndeijkom.

Severno od Anversa so prodrli Kanadci preko Campmuta v smeri proti nizozemsko-belgijski meji. Ta sunek je zahteval od sovražnika izredno visoke izgube. Ponovni napadi na nemške postojanke severnozapadno od Turnhouta so se izjalovili, dočim nemški bočni sunek v smeri proti Wüstwezlu še nadalje dobro napreduje.

Napad sovražnih oklopnikov ob cesti Nijmegen-Hertogenbosch je omogočil napadalcem krajevne vdore, ki pa so jih Nemci takoj zajezili. Prav tako so odbili nadaljnje napade na bojišču južnovzhodno od Nijmegna. Zelo hudi boji divjajo nadalje na aachenskem vdornem področju pri Würselenu, kjer se bije še dalje bitka oklopnikov, metalcev plamenov, težkih topov in z golim orožjem.

Ob vzhodnem robu Parroyskega gozda se je posrečil sovražniku iz Embermenila vdor do 4 km do pred Avricourt, kjer je obtičal v nemškem obrambnem ognju. Siloviti boji ob obeh straneh Bruyeresa se nadaljujejo. Sovražnik hoče obvladati dolino, ki vodi v Saint Die. Ti boji po gozdovih se razvijajo vedno znova v krvave spopade za posamezne skupine dreves, grmovja in gričke. Ne glede na visoke izgube pošiljajo Američani svoje edinice vedno znova v napad. Po zavrnitvi številnih sunkov se jim je končno posrečil delen vdor severno od Domfainga, proti kateremu so Nemci takoj pričeli izvajati protinapade.

Boji v Italiji

Berlin, 24. okt. Žarišči bojev na jadranskem odseku sta bili včeraj na dveh britanskih predmostjih preko Savija ob obeh straneh Cesene. Nemške čete so potisnile žilavo branečega se sovražnika nazaj ter odbile njegove protinapade. Jugozapadno od Bologne so zbrali zavezniki mnogo topov, da bi dosegli ob Monte Grandu zaželjeni prodor. Vendar so jih Nemci razen na nekem, že zajezenem vdornem mestu, potisnili nazaj na njihove izhodiščne postojanke.

Berlin, 24. okt. Na zapadnem odseku srednjeitalijanskega bojišča ter na področjih okrog ceste čez prelaz Futo in severno od Monterenzija so nadaljevali Severnoameričani svoje napade na nemške postojanke južno od Bologne, toda samo na nekem mestu severnovzhodno od mesta so v ogorčenih bojih nekoliko napredovali. Nemške čete pa so takoj zajezile sovražnikov vdor, tako da se je nasprotniku tudi tam izjalovil nameravani prodor. Nadaljnji nasprotnikovi sunki v Etruških Apeninih so se zrušili v ognju orožja vseh vrst še pred nemškimi postojankami. Sovražnikove sile, ki so v temi prodrle, so Nemci s protinapadom zopet vrgli nazaj.

Prav tako so se izjalovili britanski napadi na področju Galeate, južnozapadno od Forlija in vzhodno od tod ter na obeh straneh Ravenne. Nemški grenadirji so z energičnimi protiukrepi preprečili sovražniku prehod čez reko Savio. Samo severno od Cesene na jadranskem obalnem odseku so ustvarili ponoči neko nadaljnje predmostje preko spodnjega Savia. Nemški oddelki so sovražniku v hudih bojih preprečili, da bi razširil to severno predmostje in predmostje južnozapadno od mesta, ki si ga je osvojil prejšnjega dne. Britanci, ki so utrpeli zelo visoke izgube, so se morali umakniti nazaj na izhodiščne postojanke.

Boljševiški kriskači na Siciliji

Bern, 24. okt. Položaj na Siciliji je nadalje napet, poročajo »Basler Nachrichten« v vesti iz Chiassa. Sardinske čete so umaknili ter jih nadomestili s četami iz drugih pokrajin. V poslednjem času se je prehranjevalni položaj v Palermu močno poslabšal, zaradi česar je nastalo veliko nezadovoljstvo med prebivalstvom. Tudi število brezposelnih je vedno večje. Separatistično gibanje pa izrablja ta položaj ter razvija močno aktivnost. Poslednji nemiri v Palermu so nastali, ko je poskušala neka skupina demonstrantov napasti vladno palačo, ki so jo stražile čete. Neki častnik je ukazal streljati na demonstrante. Ta dogodek je povzročil med prebivalstvom veliko ogorčenje in se je število demonstrantov še povečalo. V znamenje protesta so proglasili vsi delavci in uradniki javnih obratov splošno stavko. Stavka je bila prekinjena šele po 24 urah.

Zaradi napetega položaja na Siciliji je vrhovni komisar za Sicilijo Salvatore Alidisio odložil svoj nameravani obisk pri papežu ter se je takoj zopet podal nazaj v Palermo.

Bern, 24. okt. O nemirih, ki so nastali zaradi lakote na Siciliji, objavlja »Die Tat« poročilo iz Palerma, ki v njem pravi, da so zanetili nemire »iz inozemstva v to svrho na Sicilijo posebej poslani levičarsko-radikalni elementi.« Nemire v Palermu, pri katerih je bilo 19 ljudi ubitih, nad 100 pa ranjenih, smatrajo za zelo resno zadevo.

Separatistično ozadje nemirov na Siciliji

Bern, 23. okt. Nemire zaradi lakote v Palermu, ki so zahtevali že številne smrtne žrtve in ranjence, so izrabili od Angležev plačani sicilski separatisti. Ameriški poročevalski urad »United Press« javlja, da šteje separatistično gibanje na Siciliji sedaj približno 300 tisoč Italijanov. Med separatisti je tudi več funkcionarjev ter zelo sposobnih policijskih častnikov.

Nemiri so nastali, ko so manifestanti pričeli streljati na neko skupino italijanske vojske. Vojaki so odgovorili z ognjem. V uradnem italijanskem komunikeju sicer ne omenjajo sicilskega separatističnega gibanja, toda očitno so imeli pri teh demonstracijah svoje prste vmes ti sicilski separatisti.

Nemška obrambna skupnost

Pogled na trenutna bojišča v Evropi jasno kaže, da se je nemški odpor povsod ne le povečal, temveč tudi že tako utrdil, da lahko po večini govorimo že o stalnosti novih bojnih črt. Nemško vrhovno poveljstvo je s tem izvršilo svojo glavno nalogo, kakor jo je napovedalo že ob angloameriškem izkrcanju na francoski obali, da bo namreč s svojim organiziranim obrambnim posegom zaustavilo sovražnikovo prodiranje in njegovo premikalno vojno spremenilo v pozicijsko, čim bo za to nastopil pravi trenutek. Nobenega dvoma ni, da si je nemško vrhovno vojno vodstvo izbralo ta trenutek prav tedaj, ko naj bi sovražnik — po svojih dovolj znanih napovedih — »imel zmago že v žepu«. Znano je, kako velik pomen so na sovražni strani polagali na letošnje jesenske termine (najprej v septembru in potem najkasneje do 15. oktobra!), ko naj bi bilo »glavno že opravljeno«. Nasprotno pa je moral sam Churchill v svojem poslednjem govoru v spodnji zbornici odkrito priznati, da konca vojne ne more napovedovati in da se operacije proti Nemčiji »prav lahko zavlečejo še v leto 1945«. Ta »prav lahko« je postal sedaj gotovost, nele na zapadu, temveč tudi na vzhodu in jugu nemškega Reicha, še posebej v Italiji.

Temu razočaranju na nasprotniški strani se je v zadnjem času pridružilo še novo, znabiti najpomembnejše: obrambna strnjenost nemškega naroda ne le ni nikjer popustila, temveč se je nasprotno še posebej manifestirala tudi na notranjem bojišču, ki je za moralo vojske na pravih bojiščih odločilnega pomena. Že pred tedni je bila v največjem redu in z vso naglico izvršena nova razvrstitev vseh nemških delovnih sil, kakor to odgovarja novim vojaškim potrebam Nemčije. Sedaj pa je Führer presenetil ves sovražni tabor z uvedbo nemške ljudske vojske, o katere globljem pomenu za nadaljnjo uspešno nemško obrambo se že sedaj zaskrbljeno razpisujejo tudi angleški, ameriški in sovjetski listi. Tako je na primer sam londonski »Times« dobesedno zapisal: »Zavezniki bodo ta novi pokret zasledovali z največjo pozornostjo, kajti nihče ne podcenjuje strašnega pomena takšne oborožene sile, kakršno predstavlja nemška ljudska vojska«. Iz tega sledi, da se Angloameričani dobro zavedajo, kaj jih čaka ob vsakem nadaljnjem poskusu za vdiranje na nemško ozemlje. Že borba nemške vojske na ozemljih izven Nemčije je vsemu svetu pokazala, česa je zmožen — tako v napadu kakor v obrambi — odlični nemški vojak. Še bolj pa bodo te visoke vojaške sposobnosti Nemcev prišle do izraza na domačem ozemlju, pa naj bo nemški branilec v tej ali oni uniformi, uniformi starih formacij ali oni nove ljudske vojske.

Kdor hoče pravilno oceniti pomen ustvaritve ljudske vojske v Nemčiji, ne sme pozabiti, da pomeni njena ustanovitev neposreden nemški odgovor na voljo po uničenju Nemčije in vsega nemškega naroda, kakor so jo zlasti v zadnjem času vedno znova odkrivale vse izjave na sovražni strani. Ta odgovor je močen in jasen, kajti izreka ga ves nemški narod, ki se s to svojo uvrstitvijo v ljudsko vojsko postavlja ob bok nemškega vojaka, ki brani velikonemško domovino. Boj za Aachen je že neposredno potrdil nemško obrambno odločnost, nova nemška vojska v domovini, ki bo branila vsako ped nemške zemlje, pa bo pred vsem svetom potrdila tudi nemško vojaško skupnost.

Prav zato si lahko predstavljamo, kolikšno razočaranje je v protinemškem taboru vzbudil ta nemški ukrep. Že vse od začetka te vojne so namreč v nasprotnem taboru »upali« v nemški zlom. To upanje je bila velika skrivnost, na katero so postavili ves svoj kratkovidni vojni račun. Naposled so pričakovali, da se bodo te njihove nade izpolnile vsaj usodnega 20. julija tega leta. Prav tedaj pa so doživeli svoj največji poraz v tej vojni, iz katerega se vse ostalo, kar sedaj nastaja v Nemčiji kot trdna obrambna skupnost vsega nemškega naroda, razvija kot povsem naravna posledica tega velikega sovražnega poraza. Po varljivih uspehih, ki so jih Angleži in Američani dosegli na zapadu, so za trenutek pozabili na ta svoj poraz in spet trobili v svet: »Nemčija ne bo več vzdržala. Letošnjo jesen najkasneje bo gotovo na tleh!« Postavljali so se celo določnejši roki. Pa spet ni bilo nič, spet so splahnele vse nade, namesto njih pa so prišla za sovražni tabor celo nova razočaranja, izmed katerih najtežje je prav gotovo uvedba nemške ljudske vojske kot odgovor na vsa izzivanja nemških nasprotnikov z znanimi napovedovanji o popolnem uničenju nemškega naroda po vojni.

Položaj je danes tak, da je nemški narod — proti vsem drugačnim špekulacijam — najbolj strnjen, najbolj notranje povezan ter za obrambo svojih tal najbolj pripravljen in odločen narod v Evropi. V uri svoje najtežje preizkušnje si je zapisal na svoje zastave eno samo vodilo: da ne bo nikdar kapituliral. Ne le zato, ker je do zadnjega moža prepričan, da je samo v tem jamstvo za njegov obstoj, za njegovo golo življenje, temveč tudi zato, ker ve, da je samo v takšni strnjenosti poroštvo končne zmage. V tem je nemški narod in bo še dolgo po tej vojni zgled vsem narodom sveta, ki se — prav tako kakor on — nočejo odreči svobodnemu narodnemu življenju. Za vse te narode — in med njimi je tudi slovenski — je nemški zgled že danes kažipot, ki edini jih lahko povede k rešitvi in bodočnosti. Tudi oni se morajo jekleno strniti v eno samo obrambno in borbeno telo, da vsak zase in vsi skupaj za vso Evropo odvrnejo pogin, ki jim ga hoče pripraviti židovstvo s pomočjo svojih orodij, boljševizma in plutokracije.

Potopljeni ameriški podmornici

Stockholm, 24. okt. [illegible] javlja agencija Reuter iz Washingtona, je objavilo mornariško ministrstvo, da so bili v Pacifiku izgubljeni podmornici »Harring« in »Colet«. Podmornici sta imeli vsaka po 65 mož posadke.

Ameriški načrti za zasužnjenje sveta

S svetovnim gospodstvom hočejo izropati ves svet

Ženeva, 24. okt. Kot poroča Reuter iz New Yorka, je prispel tja na svojem agitacijskem potovanju predsedenik Roosevelt v spremstvu žida Morgenthaua. Imel je govor, čigar višek je predstavljala zahteva, da morajo »Zedinjene države« v smislu svoje moralne, politične, gospodarske in vojaške moči prevzeti vodstvo v skupnosti narodov.

Madrid, 24. okto. V soboto so mobilizirali o priliki Rooseveltovega obiska v New Yorku 10.000 policijskih agentov.

Berlin, 24. okt. Nemški listi smatrajo, da je pri Rooseveltovi prisotnosti v New Yorku najzanimivejše to, da ga je prvič spremljal Morgenthau in da je Roosevelt izjavil, da bodo prevzele Zedinjene države vodstvo narodov.

Pod naslovom »S svetovnim gospostvom hočejo izropati ves svet«, piše »Völkischer Beobachter«: »Svetovni predsednik vseh židov je poudaril severnoameriško zahtevo po svetovnem gospostvu. Zahteve po nadvladi nastajajo predvsem iz trgovskih razlogov. Z 250 milijardami dolarjev, ki jih je izdala Rooseveltova vlada za vojno, so bili doseženi ogromni dobički, ki jih ne morejo izpremeniti v blago in za katere sedaj iščejo naložbe. Zato naj bi prišle industrije povsod pod nadzorstvo ameriškega kapitala, da pa bi bila ta trgovina tudi politično zavarovana, naj bi ostale Zedinjene države močno obrožene in naj bi zgradile na vsej zemeljski obli številna oporišča, da bi končno s pomočjo varnostnega sistema prišle v položaj, v katerem bi lahko po svoji volji mobilizirale druge narode za svoje koristi. Morgenthauov načrt hoče zato odstraniti kot tekmeca najprej Nemčijo in Japonsko, da bi lahko nato neovirano izropal ostale dežele. Isti Roosevelt, ki je očital Nemčiji in Japonski, da nameravata doseči svetovno gospostvo, grozi danes z uničenjem narodov, ki branijo svojo svobodo in življenje proti židovskemu hlapčevstvu in boljševizmu ter glasno objavlja diktaturo Wallstreeta nad vsem svetom. To objestnost bodo Zedinjene države drago plačale. Na bojiščih bodo prejele odgovor, ki ga zaslužijo.

Berlinski list »Morgenpost« izjavlja, da je razvidno iz dejstva, da je bil Roosevelt v spremstvu žida Morgenthaua, kdo si želi svetovnega gospostva. To je svetovno židovstvo, čigar izvršilni organ je bil vedno Roosevelt. Vojni dobički jim ne zadostujejo, svoje gospostvo hočejo razširiti in zavarovati na širših področjih. Oni hočejo izropati narode, bodisi v obliki boljševizma ali skrajnega liberalnega kapitalizma. V obeh primerih bi triumfiralo židovstvo. Židovski severnoameriški imperializem hoče postati židovski svetovni imperializem. Objestnost, s katero so tu proglasili zahtevo po svetovnem gospostvu, je veliko svarilo za vse narode.

Ameriški militarizem

Ženeva, 23. okt. Senator Thomas iz Oklahome, član vojnega in mornariškega pododbora senata Zedinjenih držav, je zahteval, naj obdržijo Zedinjene države tudi po vojni štirimilijonsko armado. To za vojno pripravljeno armado bi v petih, osmih ali desetih letih zmanjšali kvečjemu za 2 milijona. Samo na ta način bodo lahko ohranile Zedinjene države svoj položaj v svetu.

Boji v severni Španiji

Boljševiki so dobro oboroženi z angloameriškim orožjem

Ženeva, 24. okt. Kot poroča »United Press« iz Barcelone, nadzorujejo boljševiško-španski makijci 4 obmejne kraje v severnovzhodni Španiji. Moskovski plačanci so jih zavzeli v nedeljo po 4-dnevni bitki. To so obmejni kraji Les Bosos, Les Bardas, Canejat in neki kraj v Aranski dolini v pokrajini Lorida ob francoski meji.

Stockholm, 24. okt. O bojih v severni Španiji javlja »Afton Tidningen« iz Barcelone; španski boljševiki so vdrli iz južne Francije v severno Španijo, zasedli štiri španske vasi in se borijo v dolini Aran z rednimi španskimi četami. Redne španske čete so v soboto popoldne zavzele nazaj eno izmed teh vasi. Po poročilih iz Barcelone so se pričeli spopadi v sredo preteklega tedna. Medtem so španske čete pobile ali ranile 3000 španskih boljševikov. Poročila poudarjajo, da so te boljševiške skupine dobro oborožene s puškami, strojnicami in minometalci ameriškega in angleškega izvora.

Madrid, 24. okt. Neki član bivše francoske milice, ki je pribežal iz južne Francije v Španijo, sporoča, da so pričeli ustanavljati makijci boljševiške oddelke, ki majo rdečo zastavo s srpom in kladivom. V Perpignanu je taka četa že javno nastopila ter je bila dokaj dobro oborožena. V splošnem pričakujejo v bližnji bodočnost velik pokolj. Poročilo pravi dalje, da je v Marseilleu v velikem koncentracijskem taborišču internirani okrog 8000 Francozov, med njimi kakih 400 žena. Dnevno ustrele v Marseilleu po 15 ljudi.

Pred novo državljansko vojno v Španiji?

Stockholm, 24. okt. Kakor javlja »Aftenbladet« iz britanskega glavnega mesta, računajo diplomatski opazovalci v Londonu z novo državljansko vojno v Španiji. Doslej so zadržali ta razvoj s tem, da so zapadne sile podpirale Franca, kar pa se je izpremenilo, ko je Moskva sklenila podpirati novo revolucijonarno gibanje. Brzkone so razpravljali o španskem vprašanju tudi na moskovski konferenci.

Izdajstvo Poljske zaključeno

Amsterdam, 24. okt. Mikolajczyk, ki se je bil v soboto zvečer vrnil v London, je imel po Reuterjevi vesti v ponedeljek zjutraj nepriseljen razgovor s člani svoje vlade. Za danes je bila sklicana seja »poljske vlade«, na kateri je poročal Mikolajczyk o svojih razgovorih v Moskvi. V uradnih poljskih krogih so glede moskovskega obiska zelo rezervirani.

Ženeva, 24. okt. V komentarjih o moskovski konferenci priznava angleški tisk, da je ostal poljski problem prav tako nerešen, kakor je bil pred obiskom Mikolajczyka v Moskvi. Reuter navaja »Observerjev« članek, ki pravi, da se poljsko vprašanje ni prav nič približalo svojemu razčiščenju. V vseh odločilnih točkah so ostala nasprotja enako močna, kakor so bila prej.

Tudi britanski listi potrjujejo domnevo, da so premaknili ves kompleks na notranje politično polje in s tem s Churchillovo odobritvijo zaključili izdajstvo Poljske. To je razvidno prav iz ugotovitev londonskih listov, da je Britanija že dalje časa podpirala prepustitev vzhodne Poljske Sovjetski zvezi. Lublinski odbor, ki ga morali po »Observerju« v Moskvi odstraniti, je obdržal vodstvo poljskega vprašanja in je sedaj rešil to, da je poslal, kakor piše madridski list »Pueblo«, ta lublinski odbor izrecnega Mikolajczykovega sovražnika za svojega diplomatskega zastopnika v London. Mikolajczyk ima žalostno nalogo, da pojasni svojim londonskim tovarišem beguncem, da ne morejo od nikoder več pričakovati pomoči in da je bila izročitev Poljske boljševizmu dokončno in nepreklicno sklenjena.

Estonska pod boljševiško peto

Stockholm, 24. okt. Moskovski radio objavlja, da so bile v »sovjetski republiki« Estoniji vzpostavljene zopet vse sovjetsko-ruske oblasti in strankine organizacije. Radio Reval je pričel zopet poslovati. Na kmečkem zborovanju, ki so ga sklicala v soboto sovjetske oblasti, so poročali sovjetski predstavniki o bodoči boljševiški agrarni reformi.

Stockholm, 23. oktobra Po vesti »News Weeka« je pričela finska vlada na sovjetsko zahtevo preganjati sedaj tudi že na Finsko pobegle Estonce. Aretirala in sovjetskim oblastem izročila bo več tisoč teh ljudi. Finska vlada je razpustila številna združenja, katerih delovanje nasprotuje določbam mirovnega diktata. Med razpuščenimi organizacijami sta tudi zveza finskih bojevnikov in društvo za raziskovanje plemenskih sličnosti.

Po vesti »Hufvudstadsbladeta« bodo na Finskem sedaj močneje gojili ruski jezik. Nujno potrebno je, da se jezikovni pouk v šolah izpopolni.

Na Švedsko so prispeli nadaljnji pripadniki finske državne policije, ki so zbežali pred sovjetsko vojsko.

Horthy je zaprosil za nemško varstvo

Budimpešta, 24. okt. Pod naslovom »Dokument k 15. oktobru« objavljajo madžarski listi naslednje poročilo agencije MTI:

V dopolnilo poročila, ki ga je podala agencija MTI poslednjo soboto o dogodkih 15. in 16. aktobra, objavljamo besedilo pismenega sporočila, ki ga je poslal takratni min. predsednik Lakatos nemškemu poslaniku v Budimpešti:

»Ekscelenca! V imenu kr. madžarske vlade, mi je čast sporočiti Vaši Ekscelenci, da je vlada glede na položaj ter da bi preprečila državljansko vojno in s tem krvoprelitje, odločena odstopiti tem bolj, ker je zvedela za dogodke, ki so ji bili doslej neznani.

Prav tako se je odločil Nj. Vis. državni upravitelj zahvaliti se za mesto državnega upravitelja in se umakniti v zasebno življenje. Nj. Visokost, želi postaviti sebe in svojo rodbino pod varstvo nemške vlade in mi je poverila sporočiti nemški vladi prošnjo, da bi dobila s svojo rodbino zatočišče v Nemčiji. — 16. oktobra 1944. — Vam vdani Lakatos.«

Sestanek slovaškega parlamenta

Bratislava, 24. okt. Slovaški parlament je sklican za 27. oktober. Na dnevnem redu bo med drugim osnutek ustavnega zakona, ki bo pooblastil vlado, da sme izpremeniti ustavne zakone, in zakonski osnutek o pooblastilu vladi za izdajanje uredb o vojaški pripravljenosti.

Ustanovitev slovaške tiskovne zbornice

Bratislava, 24. okt. Na Slovaškem je bila ustanovljena slovaška tiskovna zbornica. Državni predsednik je imenoval za predsednika zbornice dr. Kocisa. V sekcijah so zastopani tudi pripadniki nemške in madžarske narodne manjšine.

Churchill v Kairu in Italiji

Amsterdam, 24. okt. Kakor poroča Reuter iz Kaira, se je ustavil Churchill na povratku iz Moskve v Anglijo v Kairu. Tamkaj je imel važne vojaške »razgovore«. Sestanek v Kairu je trajal več ur. Prisostvovala sta mu tudi maršal sir Alan Brooke, načelnik glavnega stana, ki je bil s Churchillom v Moskvi, ter vrhovni poveljnik na Srednjem vzhodu general sir Bernard Paget.

Tudi Eden se je ustavil zaradi razgovorov v Kairu ter bo baje naknadno odpotoval v Ankaro.

Amsterdam, 24. okt. Kot poroča londonski radio, se je Churchill po postanku v Kairu odpeljal v Italijo. Tam se je sestal z generalom Alexandrom in generalom Maitlandom Wilsonom.

Stockholm, 24. okt. Washingtonski dopisnik »Timesa« pravi, da bodo verjetno poklicali v Washington londonskega ameriškega poslanika Winanta, da bi se udeležil Rooseveltovih razgovorov s Cordellom Hullom in poslanikom Harrimanom, ki se je pravkar pripeljal iz Moskve. Pri teh razgovorih bodo obravnavali med drugim tudi francoski problem ter vprašanje »bodočih odnošajev s Španijo«.

Židje v francoskih kulturnih ustanovah

Bern, 23. okt. Francoski uradni list objavlja, da je bil postavljen na svoje bivše mesto bivši generalni upravitelj francoske narodne knjižnice, žid Julian Cain. Francoskega pisatelja Bernarda Faya, ki mu je poverila vichyjska vlada upravljanje narodne knjižnice, so zaprli. Fay je postal znan po svojih razkritjih prostozidarskega delovanja. Nadalje so zopet poverili vodstvo narodne umetniške akademije židu Georgu Huimann.

Anglija priznala De Gaullovo vlado

Bern, 20. okt. Londonski dopisnik lista »Tribune de Geneve« javlja, da je sporočil namestnik min. predsednika Attlee zadnjo sredo de Gaullovemu zastopniku Massigliju, da je britanska vlada sklenila v kratkem, vsekakor pa do 10. novembra letos priznati de Gaullov odbor kot legalno začasno francosko vlado.

Amsterdam, 24. okt. Kakor javlja agencija Reuter, je bil imenovan za diplomatskega zastopnika Sovjetske zveze pri De Gaullovi vladi Bogomolov.

Borba za oblast v republiki San Salvador

Ženeva, 24. okt. Agencija Reuter javlja iz Mehike, da je bil odstavljen predsednik republike Salvador, Menendez. Državno oblast je prevzel bivši policijski predsednik polkovnik Salina. Da so mele tudi tu vmes prste Zedinjene države, je razvidno iz poročila, da se bo vrnil iz Zedinjenih držav v San Salvador bivši predsedniški kandidat dr. Romero.

Madrid, 24. okt. Kakor javlja španska agencija EFE iz Washingtona, je predsednik republike, general Menendes po krvavih spopadih v San Salvadorju med vladnimi četami in oboroženimi skupinami »demokratične zveze« in socialne-demokratske stranke, v neki poslanici kongresu sporočil svoj odstop »iz zdravstvenih razlogov«. Čeprav so se politični nemiri še nadaljevali je zasedel polkovnik Osmin Aguirre Salina s pomočjo vojske vladno palačo, se pustil proglasiti za državnega predsednika in je ustanovil novo civilno vojaško vlado. V nekem proglasu obeta polkovnik Salima »rešitev nerešenih socialnih sporov«.

S tem pa položaj v San Salvadorju še ni razjasnen, poroča nadalje agencija EFE, kajti uradni kandidat za predsedniško mesto Arturo Romero, ki je doslej živel v Zedinjenih državah, se še ni odrekel svojim zahtevam ter je že odpotoval v Mehiko, odkoder njegov tamkajšnji zastopnik Castenada ostro napada polkovnika Salina in ga imenuje »najbolj nepopolurnega moža« v San Salvadorju, ki hoče samo nadaljevati diktatorsko politiko generala Hernandeza, odstranjenega v začetku maja t. l.

Prevrat v Guatemali

Madrid, 24. okt. Kakor javlja agencija EFE iz Washingtona, je odstavljeni državni predsednik Gvatemale general Ponce podpisal v ameriškem veleposlaništvu svoj odstop in predal vladne posle začasni vladi, v kateri so 28 letni dijak Jorga Toriella, 32-letni major Francisco Javiera Arana in 28-letni stotnik Jacob Arben. Nato se je zatekel v mehiško veleposlaništvo. Generala Ponca so vrgli, ker je videlo dijaštvo v njem samo uslužnega izpolnjevalca zahtev bivšega predsednika generala Ubica. Med nemiri je ljudska množica izropala generala Ubice, ki je medtem že zbežal v Zedinjene države.

Boljševiško rovarjenje v Južni Ameriki

Bern, 21. okt. »Berner Tagwacht« poroča o naraščajočem vplivu Sovjetske zveze v Južni Ameriki. V poslednjem času so se številne južnoameriške države odločile, da priznajo Sovjetsko zvezo in vzpostavijo z njo diplomatske odnošaje, na sovjetski strani pa se dobro zavedajo svojega močnega položaja v Južni Ameriki in namerno nočejo ustreči tem željam. Sovjetski zastopnik Orlov je izjavil na nekem zborovanju v Urugvaju, da Moskva zelo ceni moralno in gmotno pomoč Urugvaja v poslednjih letih. V Sovjetski zvezi je sedaj veliko povpraševanje po urugvajskem mesu, konzervah in usnjenih izdelkih. Orlov pričakuje samo še prihod svojega trgovinskega atašeja, da bo sklenil daljnosežen trgovinski dogovor z Urugvajem.

Propadanje angleške zunanje trgovine

Stockholm, 23. okt. Po londonskih poročilih je napravila na britansko javnost močan vtis Bela knjiga, ki jo je izdala angleška vlada pretekli teden in ki se bavi z britansko zunanjo trgovino. Sicer so vedeli tudi širši krogi, da je britanska zunanja trgovina od začetka vojne vsled precsnove na vojne potrebe ter pod ameriškim pritiskom močno nazadovala. Toda še zdaleka si niso predstavljali takšen padec. Sedaj so razvideli iz številk, da je izgubila Anglija nič manj kot tri četrtine svoje predvojne zunanje trgovine ter da znaša izvoz surovin, ki je eden najbistvenejših pridobitnih virov Velike Britanije, sedaj samo še desetino tega kar je znašal v letu 1938, leto dni pred vojno.

Francija išče prostovoljce za vojno proti Japonski

Ženeva, 23. okt. Potem ko je prišla Francija pod angloameriško oblast, jo smatrajo kot deželo pomožnega naroda in vlada v Parizu se na vso moč trudi, da bi ustregla novim gospodarjem. Francoski vojni minister je zato že objavil poziv francoskemu prebivalstvu, naj se javi v prostovoljno vojno službo na Dalnjem vzhodu. V pozivu pravi nadalje, da je namen francoske vlade ustanoviti prostovoljsko vojsko, ki se bo borila proti Japonski.

Japonci zavzeli Kvejping

Šanghaj, 23. okt. Vrhovno poveljništvo čungkinške vojske je objavilo, da so čungkinške čete izgubile mesto Kvejping v južnovzhodnem delu Kvangsija.

Japonsko bombardiranje je povzročilo velike izgube. Ostanki kitajskih čet so padli v boju iz bližine na cestah Kvejpinga.

Sovjetski krvni davek na vzhodnem bojišču

Stockholm, 23. okt. Po nekem poročilu moskovskega radia je predsednik sovjetskih delavskih združenj in zastopnik Sovjetske zveze na mednarodnem kongresu delavskih združenj v Blackpoolu Kuznecov podal izjavo, ki pomeni značilno priznanje ogromnih sovjetskih izgub na vzhodnem bojišču. Po tem priznanju je zahteval Stalinov način, brezobzirno pošiljati v smrt velike množice sovjetskih čet, v treh letih 7 milijonov ljudi. Nadalje so izgubili boljševiki po izjavah tega sovjetskega zastopnika 70.000 oklopnikov, 60.000 letal in 90.000 topov.

Če tudi Kuznecov gotovo ni povedal popolne resnice, je razvidno že iz njegovega tiednega priznanja, kako grozovite žrtve in koliko materiala veljajo sovjetski množični napadi.

Obvestila »Prevoda«

Razdeljevanje krompirja

Potrošniki v mestu Ljubljani, dobijo po *3 kg krompirja* na odrezke št. 25, 26 in 27 krompirjeve nakaznice v dneh od 25—28. prinaslednjih tvrdkah:

Kmetijska družba, Novi trg, I. del. konsumno društvo, Ekonom, Kolodvorska, Konzumno društvo — Vič; Motoh, Krekov trg; Drušković, Benneckerjeva; Nabav. zadr. drž. uslužbencev, Vodnikov trg; Oven, Hrenova; Nabav. zadr. železničarjev, Cesta 800 let Ljubljane; Skupna nabavna zadruga, Dunajska cesta; Šarabon, Zaloška c.; Štular, Dunajska c. Mešan, Medvedova; Jurčič, Dunajska c. in Konzumna zadruga — Šiška, Kmetijska zadruga, Maistrova 10; Gospodarska zveza, Maistrova 10.

Gospodarstvo

Zavarovalstvo v Bolgariji

Nadzorna oblast nad zasebnimi zavarovalnimi podjetji v Bolgariji izdaja po švicarskem vzoru (1885) vsako leto svo godišnjak. Ta zajetna knjiga — 14. po vrstnem redu — vsebuje za leto 1941 v leksikalnem formatu na 150 stranch lepo zaokroženo in izčrpno poročilo o zavarovalnem gospodarstvu v Bolgariji. Nobena gospodarska panoga ni tako močno navezana na javno zaupanje kot ravno zavarovalna. Prav zaradi tega moderne zakonodaje predpisujejo taka letna poročila; vsakdanja izkušnja uči, da tudi v nobeni gospodarski panogi ne naletimo na tako neinformiranost, kakor ravno v sektorju zavarovalstva. Prav zaradi tega je potrebno, da vlada v sektorju zavarovalstva obširna **publiciteta** v korist zavarovancev in končno zavarovalnic samih. Moč zavarovalnih družb in zavarovalne misli je v javnem razpravljanju. Taka poročila so tudi potrebna za teoretični in praktični študij zavarovalstva, ker nudijo za preiskavo potrebno statistično gradivo.

V Bolgariji se je začelo izvajati strogo državno nadzorstvom nad zavarovalnicami na osnovi zakona z dne 26. julija 1927, ki je doživel v l. 1931 in 1936 novelizaciji. S tem zakonom je šele nadzorstvo postavljeno na solidno zakonsko osnovo. Bolgarija ima avtonomno nadzorno oblastvo z lastnim proračunom; ta urad se peča zgolj z nadzorstvom nad zavarovalnimi podjetji ter razpolaga s strokovnjaki, zlasti z onimi iz zavarovalne matematike, brez katerih si uspešnega nadzorstva ne moremo misliti. Nadzorni urad sestoji iz zavarovalnega sveta in izvršilnega urada (direkcije); sestava zavarovalnega sveta je dokaj posrečena, ker so v isti pritegnjeni tudi zastopniki zavarovalne vede, socialnih zavarovalnih zavodov in zastopniki zanih zavarovalnih zavodov in zastopnik vrhovnega sodišča.

Zanimivo je, da je bilo leta 1931 nadzorstvo razširjeno tudi na zavarovalne (pomožne) blagajne, čim imajo njihovi člani **pravni zahtevek** na zavarovalno dajatev. Vse te blagajne (pomožne) so zaradi preglednosti naštete v letnem poročilu; navedeno je leto ustanovitve, število članov, višina pobranih premij in rezerv. V letu 1941 je poslovalo v Bolgariji nič manj ko 102 takih pomožnih blagajn, ki so štele 145.000 članov in pobrale 38 milj. premij. Tudi pri nas bo treba tem blagajnam posvetiti več pažnje.

V Bolgariji je poslovalo v letu 1940. 30 zavarovalnih družb, največ (47) jih je bilo leta 1926. Že omenjeni zakon iz leta 1927 je vplival v smeri koncentracije zavarovalnih družb. Med 30 zavarovalnimi družbami je 18 bolgarskih, 11 delniških in 7 vzajemnih-zadružnih (zadnja oblika je v Bolgariji dokaj razširjena). Najmočnejša in vodilna domača družba je **činovniško družestvo**, osnovano na vzajemni (zadružni) osnovi (pobralo 109 milj. premij). Med 12 inozemskimi družbami sta po dve nemški, italijanski (Assicurazioni Generali in Riunione) angleški, 4 francoske in po ena švicarska in španska.

Prva domača zavarovalnica je bila ustanovljena l. 1890. od bolgarskih trgovcev in gospodarstvenikov; iz nje se je pozneje odcepila čista pozavarovalna družba istega imena. (Gl. tudi **Sušnik Stanko, Zavarovalne razmere v Bolgariji, Naša moč 1936 št. 11.**)

Seveda se ne da iz poročila s točnostjo ugotoviti, koliko inozemskega kapitala je udeleženega pri bolgarskih družbah, ki so organizirane v obliki delniških družb.

Ves inkaso na premijah v bolgarskem zavarovalnem poslu je znašal v letu 1940. 547 milijonov levov (v l. 1940 le 497 milj.) Inkaso je bil takole razdeljen: bolgarske delniške družbe 222 milijonov, vzajemne (zadružne) 179 milijonov, skupaj tedaj 401 milijonov. Direkten posel inozemskih družb brez pozavarovalnega posla je znašal le 63 milijonov (13 %). Zanimivo je v tej zvezi poudariti, da ima Bolgarija dve čisti pozavrovalni družbi in sicer **»Bolgarijo« in »Balkan«**, kateri dve družbi sta pred prvo svetovno vojno poslovali zlasti v Združenih državah Severne Amerike in pobrale v letu 1914. 2.6 milijonov dolarjev na premijah. Po prvi svetovni vojni sta bolgarski družbi ameriški posel v veliki meri izgubili. Bolgarija je pa še danes, kar se tiče pozavarovalnega posla, izvozna država; Bolgarski pozavarovalnici sta pričeli v zadnjem času v pozavarovalnem poslu delati zlasti na Balkanu. V požarni panogi je n. pr. Bolgarija odstopila leta 1928. 73 milijonov premij v pozavarovanje, prejela je pa pozavarovalnih premij 203 milijonov. (Glej **Hollitscher**, Internationale Rücversicherung). V letu 1940. sta bolgarski pozavarovalnici kasirali le 82 milijonov pozavarovalnih premij; posel je v vpadanju zaradi velike mednarodne konkurence.

V življenskem zavarovanju samem so zavarovalnice pobrale 318 milijonov. Ta številka dokazuje štedljivost bolgarskega naroda (v Jugoslaviji se je v letu 1937 pobrala v življenskem zavarovanju razmeroma veliko manjša vsota t. j. 157 milionov Din); v požarnem zavarovanju so zavarovalnice pobrale v Bolgariji v istem letu 166 milijonov.

Slika, ki jo poda uradno poročilo o zavarovalstvu v Bolgariji je v vsakem oziru, zlasti kar se tiče višine pobranih premij in s tem zavarovalne gostote in tudi kar se tiče udeležbe domačega kapitala na zavarovalnem gospodarstvu, dokaj ugodno in zadovoljivo in zasluži vso to gospodarstvo našo pozornost in študij.

Zanimivo je, da ureja poslovanje zavarovalnih zastopnikov in zavarovalno akvizicijo poseben zakon z dne 25. dec. 1940. Ta zakon skuša s svojimi odredbami postaviti zavarovalno gospodarstvo na solidna tla in zaščititi zveste zastopnike. Tako se v Bolgariji ne smejo pečati z akvizicijo inozemci mladoletniki ali osebe, ki so predkaznovane in podobno. Poklicni zastopniki morajo biti vpisani v trgovinski register.

Omembe vredno je še, da majo bolgarski zavarovalni pravniki in praktiki svojo posebno zavarovalno revijo za vedo in prakso: *Ossigurateino Delo*, ki združuje prizadevanja znanstvenikov in praktikov za širjenje splošne zavarovalne kulture med narodom.

Dr Anton Urbanc.

Legitimacije za prosto kretanje med letalskim alarmom

Uprava policije, oddelek za protiletalsko zaščito, opozarja vse imetnike legitimacije za prosto kretanje med letalskim alarmom, da so veljavne le tiste legitimacije, ki jih je izdala uprava policije, oddelek za protiletalsko zaščito v Ljubljani. Morebitne izkaznice drugih oblasti so neveljavne in se bodo odvzele ter uvedlo kazensko postopanje tako proti posestnikom teh izkaznic kakor tudi proti osebam, ki so izdale taka dovoljenja.

Opozorilo kolesarjem

Uprava policije, oddelek za protiletalsko zaščito opozarja vse kolesarje in pasante, da **uporaba barvastih luči pri kolesih in ročnih svetilkah ni dovoljena.** Luči morajo biti tako zatemnjene, da je razsvetljena **samo svetlobna reža v velikosti 1 cm × 4 cm.** Kršitelji se bodo strogo kaznovali po tozadevnih predpisih in z odvzemom kolesa in ročne svetilke.

Kazni zaradi neurejenih zaklonišč

Od 30. septembra do 22. oktobra so bili kaznovani zaradi neurejenih zaklonišč: dr. Fritsch Viktor, bančni uradnik, Povšetova 56; Opeka d. z o. z., Vič; Kanc Karla, zasebnica, Tržaška 17a; dr. Pogačnik Jošip, primarij, Rimski trg 8.

Kazni zaradi kretanja med alarmom

Od 30. septembra do 22. oktobra so bili kaznovani zaradi kretanja med alarmom osebe:

Boškin Boris, dijak, Rudnik 87; Bukovac Matija, trgovec, Staničeva 13; Kek Franc, železničar v p., Cesta VX-15; Kampjut Eleonora, vezilja, Predovičeva ul.; Miklovič Majda, Predovičeva 22; Mihelčič Ivana, gospodinja, Kavškova 13; Škufic Janez, mes. pomočnik, Stari trg 7; Filipič Milan, Jernejeva 17; Bizovičar Marija, Zvezna 14; Gliha Josipina, gospodinja, Podlimbarskega ul. 42; Pleteršek Franc, Friškovec 1; Lunar Ivana, gospodinja, Bandkova 22; Grisogono Katarina, trg. sotrudnica, Resljeva 30; Goršič Franc, klep. mojster, Jernejeva 19; Porupski Adolf, hotel. uslužbenec, Cesta 800 let Ljubljane; Grafenauer Gotfrid, Dunajska cesta 17 II.

Kazni zaradi prestopkov zatemnitvenih predpisov

Od 30. septembra do 22. oktobra so bili kaznovani zaradi prestopka zatemnitvenih predpisov:

Urh Alma, gospodinja, Dunajska cesta 47b; Žičkar Jerica, gostilničarka, Prešernova ulica 9; Rakovič Franjo, revizor, Pražakova ulica št. 3; Schweiger Roza, zobotehnica, Kolodvorska ulica št. 28. I.; Klemenčič Marija, hišna posestnica, Tesarska ul. 5; Kerč Karel, železničar, Vodmatska ul. 15; Andolšek Ana, gostilničarka, Dunajska cesta 13; Gaber Ante, uradnik, Lingarjeva ul. 1; Irt Ivana, zasebnica, Hruševska cesta 4; Jurca Miroslava, zasebna uradnica, Miklošičeva c. 4; Ivanuš Edo, trgovec, Sv. Petra nasip 37; Florjančič Alojz, trgovec, Peruškova 10; Reboli Hinko, uradnik, Kotnikova ulica 13; Plenčar Bogomir, bančni tajnik, Miklošičeva cesta 10; Pojman Julija, profesorica, Podmilščakova 17; Marinko Terezija, posestnica, Prisojna ulica 7-5; Megler Marjeta, Kolodvorska ul. 11. I.; Lezar Mina, hišna posestnica, Prule 9; Gegorc Vera, gospodinja, Gregorčičeva 19-I.; Blerweis Janko, Ambrožev trg št. 10; Bartel Jožica, zasebnica, Jegličeva ul. 7; Zrinc Jera, gospodinja, Hradeckega cesta 41; Semolič Dragica, frizerka, Dunajska c. 43. II.; Habjan Gregor, gostilničar, Celovška cesta 41; Grzenič Margareta, zasebnica, Bolgarska 23; Derganc Alojzija, gostilničarka, Bežigrad 14; Čeč Karel, industrijec, Grubarjevo nabr. 6; Hrbar Valentina, šivilja, Gradiševičeva 12, Jerar Anton, skladiščnik, Juričev trg 3; Kole Malči, gostilničarka, Vošnjakova ulica 4; Kasmina Ernest, krojač, Glinška 7; Souvan Leo, Mestni trg 24; Bojanc Slavka, trgovka, Zrinjskega cesta 6; Bizjak Ana, hišna posestnica, Bleiweisova 48; Cizelj Martin, mehanik, mojster, Puharjeva ul. 6; Derganc Ivana, zasebnica, Sv. Petra cesta 39; Hafner Angela, zasebnica, Zvonarska 13; Dolenc Hermina, zasebnica, Triglavska 4; Kos Avgust, hišni posestnik, Dolenjska cesta 50; Lindič Jožef, krojač, Prule 13; Miklič Franc, lastnik hotela, Slomškova ul. 5; Zupan Terezija, krojačica, Zalokarjeva ul. 9; Krek Slavko, tajnik, Bleiweisova cesta 9; Benko Ivan, uradnik, Rožna dolina, cesta V. 40; Lupše Ivan, hišni posestnik in trg., Doleniska c. 96; Hvala Frančiška, zasebnica, Puharjeva ulica 1; Rosina Ernest, advokat, Ilirska ulica št. 14; Dežman Alojzij, slaščičar, Kolodvorska ul. 34.

10.000 finskih delavcev za Porkkalo

Stockholm, 24. okt. Kakor javlja »Svenska Morgenbladet« iz Helsinkov, je zahtevala sovjetska komisija od finskih oblasti 10.000 finskih delavcev za gradbena dela na ozemlju Perkkale, ki je bilo odstopljeno Sovjetski zvezi. Finci so, tako javlja švedski list, »radi izpolnili« to zahtevo.

Kratke vesti z vsega sveta

Bern, 23. okt. Po švicarski uradni objavi so ameriška in angleška letala v nedeljo večkrat kršila nevtralnost švicarskega ozračja, in sicer dopoldne na jugovzhodni, popoldne pa na zapadni meji.

Vigo, 23. okt. Argentinska vlada je prepovedala izhajanje večine nemških dnevnikov.

Amsterdam, 24. okt. Reuter poroča, da je sedanji egiptski ministrski predsednik Ahmed Maher paša odredil, naj spet izpustijo iz zaporov bivšega egiptskega ministrskega predsednika in njegovega brata Alija Maherja pašo, ki ga je dal njegov naslednik Nahas paša v januarju 1942 zapreti iz »varnostnih razlogov«.

Zatemnitev od 17.30 do 6.10

Kronika

* **»V uri nevarnosti«.** Pod tem naslovom prinaša »Neues Wiener Tagblatt« od 21. t. m. naslednje kratko bodrilo na uvodnem mestu: V uri nevarnosti, ko je bil Dunaj ogrožen od ogromne turške vojske, ki se je bližala na naglem pohodu od Beograda, ne da bi kjer koli trčila na močnejši odpor in je naposled oklenila mesto, iz katerega sta pobegnila cesar in dvor, — v tej uri nevarnosti so se oborožili dunajski meščani, se postavili na branike in noč in dan in teden za tednom odbijali besni naval janičarjev. V tej uri nevarnosti so tekali otroci kot glasniki po mestu, so starčki po kletch prisluškovali vrtanju razstreljevalcev, so prinašale žene in dekleta orožje, strelivo in živila borcem. Kjer je kdo omahoval, so mu vlivali pogum, ranjence so obvezovali, umirajoče tolažili in drug je prekašal drugega v požrtvovalnosti, pogumu in neutrudnosti. Vzdržali so, dokler ni prišla pomoč, rešili so Dunaj, Nemčijo, Zapad. Njihova slava je neminljiva. Ni dovolj, da jih samo občudujemo. Bodimo hrabri kakor oni, neomahljivi kakor oni, glejmo pogumno, kakor oni, usodi v oči, potem bomo tudi mi obstali!

* **203. zmago v zraku** je dosegel te dni nadporočnik nemške vojske Hafner. Sestrelil je dne 16. oktobra pri Vilkoviških v bližini vzhodno-pruske meje celih 27 sovjetskih letal.

* **Brez dovoljenja je mlel žito.** 26.000 kg žita je zmlel brez dovoljenja mlinar Johan Werndl iz Pfaffinga pri Linzu. Posebno sodišče ga je pozvalo na odgovor ter ga obsodilo na 2 leti ječe.

* **Biserni mašnik Ivan Sašelj †.** V Št. Lovrencu na Dolenjskem, ki si ga je izbral za pokoj in za večni počitek, je 15. t. m. umrl starosta duhovnikov ljubljanske škofije biserni mašnik g. Ivan Sašelj v visoki starosti 86 let. Doma je bil iz Mokronoga, po očetu pa Korošec iz Borovelj. Maturiral je v Novem mestu 1879, torej že pred 65 leti ,v duhovniški službi pa je preživel kot župnik nič manj kakor 36 let v Adlešičih v Beli Krajani, kjer je nabral za debele knjige narodnega blaga. Od mladih let se je zanimal za zgodovino in narodopisje. Zaslovel je s svojima znanima knjigama »Bisernice iz belokranjskega narodnega zaklada« ter »Slovenski pregovori in reki«. O njegovem zbranem etnološkem delu pričajo že sami naslovi, ki obsegajo število 200. Za Belo Krajino se je vneto trudil in mu ta dolguje največjo zahvalo. Bil je srčno dober človek, ki si je tudi s svojim lepim značajem zagotovil trajen spomin. Kot upokojenec se je leta 1922. naselil v Št. Lovrencu, kjer je 17. t. m. legel ob veliki udeležbi prebivalstva k večnemu počitku. Naj mu bo ohranjen časten spomin!

Iz Ljubljane

u— **Nova grobova.** Za vedno je zapustil svojce član opernega gledališča g. Jakob Medved. Pogreb blagega pokojnika bo v sredo ob pol 16 iz kapele sv. Jožefa na Žalah na pokopališče k Sv. Križu. V Novem mestu je preminil uradnik Vzajemne zavarovaln. g. Fr. **Veber.** Zapustil je ženo Anico rojeno Božič in drugo sorodstvo. K večnemu počitku so rajnega položili na mestnem pokopališču. Naj v miru počivata! Svojcem izrekamo naše iskreno sožalje.

u— **Lep družinski praznik.** Zvesti in dogoletni naročnik »Jutra« g. Franc Skočir in njegova soproga praznujeta danes 40letnico svoje poroke. Mnogi Ljubljančani poznajo tega tihega, mirnega in skromnega moža. Spominja se ga nadebudna mladina, zaljubljeni parčki in vsi, ki so si izvolili Rožnik za svoje torišče, saj je bil njegov ves hrib. Sledinja smreka in sleherno drevo sta ga poznala. Skočir pa je bil vedno mož na mestu. Tudi če je videl kaj »nedovoljenega«, je obdržal stvar zase. Danes ko praznuje 40letnico poroke, se ga bodo spominjali mnogi znanci z Rožnika, pa tudi sam se bo rad domislil dni polnih sreče in zadovoljstva. Slavljencu in gospej soprogi k življenjskemu prazniku z mnogimi drugimi čestitamo tudi mi in jima želimo še dolgo vrsto srečnih in zadovoljnih let.

u— **Trnovska župna cerkev** je močno trpela po požaru in farani nabirajo med seboj prostovoljne prispevke za kritje nastalih stroškov. V ta namen bo v nedeljo 29. t. m. popoldne ob 17. uri v trnovski župni cerkvi cerkveni koncert, pri katerem bodo sodelovali: sopranistka gdč. Senegačnikova, tenorist g. Slanovec, baritonist g. Kos, mojster na orglah prof. Matija Tomc in cerkveni zbor župne cerkve sv. Cirila in Metoda v Ljubljani pod vodstvom dirigenta g. J. Hanca. Na koncert opozarjamo farane in vse prijatelje cerkvene glasbe. Prostovoljne prispevke zbira župnišče, pred koncertom pa bo tudi posebna blagajna pri glavnem cerkvenem vhodu.

u— **Prof. Milan Radin razstavlja.** Naš priznani upodabljalec Milan Radin je razstavil v izložbah Kosovega salona v prehodu nebotičnika 13 svojih najnovejših stvaritev, portretov in figuralnih kompozicij. Ogleda njegovih podob, ki bodo razstavljene krajšo dobo, ne bi smel nihče zamuditi.

u— **Namesto cvetja** na grob blagopokojne ge. Ane Magolič daruje rodbina Koder Društvu slepih 300 lir.

u— **»Svirel povodnega moža«** je prava knjiga za vašega otroka! Vsebuje mnogo prekrasnih belokrajinskih pripovedk, opremljenih z ilustracijami akad. slikarja Cirila Abrama. To lepo in zabavno knjigo je spisal priljubljeni mladinski pisatelj **Lojze Zupanc,** založila pa jo je Učiteljska knjigarna v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6. Starši, razveselite svojo deco z Zupančevo knjigo!

u— **Učite se strojepisja!** Novi eno, dvo- in trimesečni tečaji pričenjajo 25 oktobra. Znanje strojepisja vsakomur koristno in potrebno. Pouk dopoldne, popoldne ali zvečer po želji. Prospekti: Trgovsko učilišče **»Christofov učni zavod«, »Domobranska št. 15.**

u— **Gdč. Klemenc Poldi** daruje namesto cvetja na grob pokojne gospe Magoličeve Anice za Dom slepih 100 Lir.

u— **Vse dijake in dijakinje opozarjamo** na korepetitorij in instrukcije vseh predmetov za vse razrede srednjih šol in tečaje tujih jezikov. Vpisovanje, informacije dnevno: **Specijalne instrukcije Kongresni trg 2./II.**

u— **Namesto venca** na krsto blagopokoj. Ivana Ogorelca daruje tvrdka A. Kovačič, splošno pečarstvo, za slepe L 300.

u— **Apnen prah** za gnojenje vrtov in sadovnjakov bodo delili članom Sadjarskega in vrtnarskega društva v četrtek, petek in soboto, 26., 27. in 28. oktobra vselej od 8.—12. in od 14.—17. pri g. Brusu Vinku v Predjamski ulici št. 4. Ker je zaloga majhna, priporočamo, da člani z nakupom ne odlašajo.

u— **Nesreče.** S kolesom se je zaletel v reševalni avtomobil 20letni delavec Vincenc Jenko in dobil pri tem poškodbe na glavi. — 36letni šofer Marijan Sosič se je vsekal v levo koleno. — Palec desnice si je poškodovala 12letna hčerka posestnika Jožefa Trden iz Št. Jurja. — 75letni mestni ubogi Ivan Strukelj iz Ljubljane je padel in se potolkel na glavi. — V levico se je vsekal 6letni sin posestnika Jože Švigelj iz Begunj. — 20letni delavec Janez Šerjak iz Ljubljane se je poparil po rokah, nogah in glavi. — Ponesrečencem so nudili zdravniško pomoč v ljubljanski splošni bolnišnici.

u-Tatovi koles ne mirujejo. Kriminalni oddelek policijske uprave teden za tednom poroča o številnih kolesarskih tatvinah. Od 12. do 16. t. m. je bilo prijavljenih 7 tatvin. V četrtek 12. t. m. je neznanec odpeljal Ivani Kravcarjevi na Sv. Petra cesti moško kolo znamke »Triumph« s tov. štev. 787.582, vredno 10.000 lir. V petek 13. t. m. je bilo ukradeno na Miklošičevi cesti moško kolo Ivana Kopčavarja. Kolo je znamke »Triumph« s tov. štev. 742.645 in evid. št. 233.585. Vredno je 8000 lir. V soboto 14. t. m. sta bili ukradeni dve kolesi. Zvonetu Rostoharju je tat odpeljal v Wolfovi ulici št. 12 moško kolo znamke »England« z evid. štev. 4612, vredno 1000 lir. Francu Mikušu pa je bilo ukradeno na Miklošičevi cesti moško kolo znamke »Phänomen«, vredno 8000 lir. V nedeljo 15. t. m. je prišel ob kolo Ivan Hočevar. Ukradeno mu je bilo v Židovski ulici. Njegovo kolo je znamke »Puch« s tov. št. 167.313 in evid. št. 104.715. Vredno je 7000 lir. Končno sta bili v ponedeljek 16. t. m. ukradeni dve kolesi. Antonu Kastelicu je tat odpeljal izpred gostilne »Kolovrat« moško kolo z evid. štev. 1087, vredno 5000 lir dr. Petru Kruhu pa je bilo ukradeno na Cesti 800 let Ljubljane moško kolo znamke »Diamant« s tov. št. 852.444 in evid. št. 13.838, vredno 8000 lir. Policija nadalje sporoča, da hrani v sobi štev. 13 — III. nadstropje moško zeleno pleskano kolo s tov. št. 208.323. Lastnik kolesa naj se zglasi v omenjeni sobi, kjer mu bodo kolo vrnili.

u— **FORMICOT PASTILE ZA DEZINFEKCIJO UST IN GRLA** dobite v lekarnah.

u— **Pisalne stroje** dobro ohranjene, boljše znamke, kupi takoj po najvišji dnevni ceni tvrdka Everest, Prešernova ulica 44.

V spomin Dragici Nikoličevi

Težko mi je verjeti, da Te ni več, ljuba Dragica! Za spomin naj Ti pošljem nekoliko besed čez Tvoj grob, ki ga deliš z mnogimi nesrečniki. Težavna so bila Tvoja mladinska leta. Želela si postati učiteljica in težko si čakala službo narodne vzgojiteljice. Končno si le dosegla, da si mogla vzgajati poleg svoje ljubljene Mirjane zdravo, kmečko slovensko mladino. Pa je usoda ukrenila drugače. Morala si v drugo službo, čeprav je le redko kdo tako vzvišeno pojmoval dolžnosti vzgoje in redko kdo tako globoko razumeval, kaj mladina pomeni narodu, čigar bodočnost je odvisna od načina vzgoje svojega semena.

Tvoja usoda, Dragica, se je izpolnila, naša še čaka odrešitve. Počivaj mirno in spokojno! V spominu nam boš vedno ostala vedra in dobra!

Milka.

SLOVENCI — BERITE!

DIVIZIJSKI GENERAL LEON RUPNIK

BOLJŠEVIZEM

ORODJE MEDNARODNEGA ŽIDOVSTVA

DOKUMENT PRETEKLOSTI!

General Rupnik svojim častnikom

KRAGUJEVAC 1938

KNJIGO DOBITE V VSEH ZALOŽBAH IN KNJIGARNAH

Knjižna tombola

V ponedeljek 23. t. m. je bilo v tombolskem lokalu v Gradišču izvršeno **žrebanje za dodatne tombolske denarne dobitke.**

Osebno se je oglasilo 6 oseb, za ostale pa je žrebala uradnica Zimske pomoči. Izžrebanih je bilo 15 dodatnih dobitkov od 1000 do 10.000 lir.

Navzočim je bil denar takoj izplačan, ostale pa še čaka sreča v lokalu za tombolo v Gradišču 4. Vsem, ki še niso predložili tablic in so zadeli tombolski dobitek, bo na razpolago do 15. novembra. Po tem datumu pa bodo nedvignjeni dobitki zapadli v korist Zimske pomoči.

Malo knjižno žrebanje vršimo v Gradišču 4. Srečke prodaja tudi nekaj prodajalcev. S kupljeno srečko dvigajte knjige v oddelku za tombolo.

Iz Novega mesta

Pri gradnji javnih zaklonišč so dela v polnem teku pod nadzorstvom strokovnjakov, ki jih vodi ing. Böhm. Prebivalci so zelo hvaležni vsem, ki so pripomogli, da se končno uredi to važno vprašanje za zaščito civilnega prebivalstva. Na delu so moški in ženske. Vsi so rade volje zgrabili za lopate in krampe, saj gre za njih lastno varnost.

Živilski trg. Ponedeljkov trg je bil zopet dobro založen. Mnogo je bilo zeljnatih glav, ki so lepe in zdrave. Tudi endivije, repe in špinače je bilo dovolj. Naprodaj so bili tudi jurčki, tri je veliki za 10 lir. Primanjkovalo pa je krompirja, katerega kmetje prodajajo Prevodu po maksimalni ceni, dobijo pa zato sol, tobak in sladkor. Potrebno bi bilo, da Prevod obdrži nekaj krompirja tudi za tukajšnje prebivalstvo, ker marsikdo nima niti krpice vrta ali zemlje, da bi pridelal to prepotrebno vsakdanjo hrano.

Nove napisne table. Skoraj vsa javna poslopja so dobila sedaj nove napisne table v slovenskem in nemškem jeziku in slovenskim grbom. S tem so izginili stari napisi, ki so malo reprezentirali javne urade. Lastniki zasebnih napisnih tabel naj bi tudi zbrisali ostanke prejšnjih napisov.

Zopet pižmovka. Pred kratkim smo poročali o pojavu pižmovke pri nas. Zdi se, da to ni bil edini primer. Ljudje, ki so bili opozorjeni na to škodljivko, so pred dnevi zopet zasledili dve slični živali v Težki vodi. Trdovratno trdijo, da nista bili niti podgani, niti vidri. Ko bo padla prva žival pod kroglo, bomo mogli ugotoviti, kdo »straši« ob naših vodah, podgana, vidra ali pižmovka — ali vsi trije.

Z Gorenjskega

Mladinsko skrbstvo je bilo predmet sestanka, ki ga je odredil Gauleiter dr. Rainer v Celovcu in katerega so se udeležili razni činitelji stranke in izvedenci v vprašanjih mladinske vzgoje. Za nadzornika tega skrbstva je bil imenovan strokovnjak Punkelsheim. Podal je na sestanku pregled o oskrbi mladine, ki je bila poslana iz mesta na deželo ter poudaril, da staršem ni treba biti prav nič v skrbeh za otroke, ki se nahajajo v taboriščih na kmetih. Zimska oskrba v redu posluje, pristojni činitelji so storili vse ukrepe, da mladina ne bo zmrzovala v nezakurjenih prostorih. Določeni so bili tudi posebni dnevi za obisk staršev pri otrokih. Namestnik koroškega Gauleiterja se je nadzorniku Punkelsheimu zahvalil za njegove besede ter s posebnim zadovoljstvom naglasil, da s strani roditeljev ni nobenih pritožb zaradi otrok.

V Zgornjem Dravogradu je prestopilo več deklet v ondotno žensko društvo. Ob tej priliki so sklicali sestanek, na katerem je bil mladenkam pojasnjen pomen njihovega vstopa v organizacijo stranke.

V Celovcu je umrla 71 letna vdova po uradniku trgovske zbornice Terezija Omerza.

Konj je brcnil 6-letnega učenca Albina Bajerja iz okolice št. Vida na Koroškem. Udarec je dečku zdrobil nogo in so ga morali odpeljati v celovško bolnišnico.

S Štajerskega

V Mariboru so 14. oktobra umrli: Roza Dvoržakova, Marija Filipičeva, Janez Florjančič, Jožefina Fras, Ana Godec, Marija Gomzi, Marija Gorenc, Anton Grašovec, Vera Grašičeva, Ana Hribernikova, Janez Janoš, Hilda Jelnikar, Jožef Juršnik, Jožef Kojc, Ivana Košar, Mirko Kralj, Jožef Križan, Anton Ljaskovski, Franc Vrabek, Karolina Nikolič, Ignacij Pliberšek, Marija Potočnik, Adolf Požar, Jožefina Savec, Rudolf Slatinšek, Antonija Štampfer, Frančiška Tomše, Janez Toplak, Terezija Vavpotič, Franc Vesinik in Miha Vertič.

V Makedoniji je padel 20. septembra t. l. naddesetnik Herfrid Vračko, sin inž. Maksa Vračka.

V Ptuju je predaval univ. prof. dr. Balduin Saria o zgodovini mesta Ptuja.

V Apačah obhaja v sredo 25. oktobra 92letnico rojstva najstarejša ženska v Apaški kotlini vdova po oskrbniku posestev Beti Eisenriederjeva.

Na sportni prireditvi si je zlomil nogo posestnikov sin Vincenc Jagodič iz Šmarja pri Jelšah.

Iz Trsta

Šolski izpiti so se pričeli 23. oktobra na vseh tržaških šolah in vzgojnih zavodih.

Zapiranje trgovin. Dodatno k že objavljenemu razglasu o zapiranju trgovin se pojasnjuje, da morajo biti oblačilne trgovine, dalje trgovine z raznim blagom in drobižem, svetilkami in drugimi sličnimi stvarmi odprte od 9. do 12.30 ter od 15. do 18. (ne do 17.30, kakor je bilo prvotno objavljeno).

Umetnostna razstava. Te dni je bila otvorjena v prostorih tržaške galerije slikarska razstava Viljema Stracce.

Otrokova žalostna smrt. Gospa Ana Pavšin iz ulice Porta 111 je odšla za hip po opravkih z doma. V tem času je njen vnuk G. Kodilja iztaknil puško, ki jo je pustil sin Pavšinove na stolu. Otrok je prijel za petelina, kar je bilo usodno. Smrtni strel je terjal življenje nesrečnega otroka.

Usodna nesreča zaradi eksplozije izstrelka. 11 letni Jože Bernet z Rodika je našel izstrelek, ki si ga je ogledoval ter se z njim igral. Izstrelek je eksplodiral. Nesrečni Bernet je bil pri priči mrtev. Pri tem sta bila ranjena 7 letni Karel Svetina z ulice Dolga obala št. 200 in 9 letni Franc Fradel z Rodika. Oba ponesrečenca sta bila prepeljana v glavno tržaško bolnišnico. Pri Fradlu je ogrožen vid na desnem očesu.

Iz Gorice

Pričetek pouka. S 23. oktobrom se je pričel v vseh goriških srednješolskih zavodih in osnovnih šolah reden pouk.

Zakol prašičev. Goriški občinski živinorejski urad opozarja, da je zakol prašičev za lastno, družinsko uporabo dovoljen v času od 1. oktobra 1944 do 3. marca 1944.

Podlegla je za poškodbami 70 letna Alojzija Faganel iz Prvačine, ki je bila prepeljana v goriško bolnišnico.

Ponesrečenci v Gorici in okolici. 31 letna Stanislava Pavlin-Mervič iz Giustinianijeve ulice 27 si je pri delu zlomila desno nogo. Prišla je pod poljski voz. 65 letni kmetovalec Franc Podgornik je padel s poljskega voza ter si zlomil desnico. Mala Hermes štabon iz Šempetra je prišla pod kolo in dobila razne poškodbe. 12 letni dijak Alojz Puliera je padel s kolesa in si zlomil levo nogo. 46 letni kmetovalec Štefan Jevšek iz Grgarja je padel z drevesa in obležal z zlomljeno desnico in potolčenim levim kolenom. Levo nogo si je zlomil pri padcu z drevesa 7 letni Marij Leban iz Črnič. 57 letna gospodinja Magdalena Trevizan iz Gradišča pri Soči se je pri padcu potolkla po levem kolenu. Ponesrečenci se zdravijo v goriški bolnišnici.

Gorelo je v hiši grofa Formentinija. Te dni je zajel ogenj hišo grofa Formentinija v ulici Karla Porte. Goriški gasilci so pogasili ogenj in preprečili, da se ni še bolj razširil. Škodo cenijo na več tisoč lir.

Beležnica

KOLEDAR

Sreda 25. oktobra: Darja.

DANAŠNJE PRIREDITVE

Kino Matica: Ples s cesarjem
Kino Sloga: Med Hamburgom in Haiti
Kino Union: Njeno življenje

DEŽURNE LEKARNE

Danes: Dr. Kmet, Ciril Metodova 43; Mr. Trnkoczy ded., Mestni trg 4; Mr. Ustar, Šelenburgova 7.

Zatemnitev od 17.30 do 6.10

DRŽAVNO GLEDALIŠČE

Gledališke obiskovalce obveščamo, da je odslej začetek vseh predstav v Operi in Drami v delavnikih ob 17. uri!

DRAMA

Sreda, 25. oktobra ob 17.: **Matiček se ženi.** Red A.
Četrtek, 26. oktobra ob 17.: **Jakob Ruda.** Red D.
Petek, 27. oktobra: Zaprto.

*

V Linhartovi komediji »Matiček se ženi« nastopa ansambel najmlajših gledaliških članov Dramskega studija, ki so v glavnem slušatelji Glasbene Akademije. Za gledališko občinstvo je to vsekakor zanimiva predstava, ker lahko spozna in presodi v njej mlad igralski naraščaj, ki se nam obeta za bodočnost.

OPERA

Sreda, 25. oktobra ob 17.: **Manon.** Red Sreda.
Četrtek, 26. oktobra ob 17.: **Mignon.** Red Četrtek.
Petek, 27. oktobra: Zaprto.

Oddajniška skupina Jadransko Primorje

RADIO LJUBLJANA

SREDA, 25. OKTOBRA

7.00—7.10: Poročila v nemščini. 7.10 do 9.00: Jutranji pozdrav. Vmes od 7.30 do 7.40: Poročila v slovenščini. 9.00—9.10: Poročila v nemščini. 12.00—12.30: Prenos osrednjega nemškega sporeda: Glasba za premor. 12.30—12.45: Poročila v nemščini in slovenščini napoved sporeda. 12.45 do 14.00: Koncert nižjesaškega orkestra. 14.00 do 14.10: Poročila v nemščini. 14.10 do 15.00: Vsakemu nekaj. 17.00—17.15: Poročila v nemščini in slovenščini. 17.15 do 17.45: Otroško uro vodi Maša Slavčeva. 17.45—18.15: Hoppla, hoppla! 18.15—19.00: Sanjajoče gosli. 19.00—19.30: Slovenski napevi — tercet sester Finkovih (pri klavirju M. Lipovšek). 19.30—19.45: Poročila v slovenščini. 19.45—20.00: Razgledi. 20.00 do 20.15: Poročila v nemščini. 20.15—21.00: Jesenska pesem. 21.00—22.00: Prenos osrednjega nemškega sporeda: Pisana ura. 22.00—22.15: Poročila v nemščini in napoved sporeda. 22.15—23.00: Prenos osrednjega nemškega sporeda: Kar vsak pozna. 23.00—24.00: Prenos osrednjega nemškega sporeda.

KULTURNI PREGLED

Gregorčičeva proslava

V razprodanem dramskem gledališču je bila v ponedeljek zvečer proslava spomina Simona Gregorčiča ob stoletnici pesnikove smrti. Prisotni so bili predstavniki najvišjih oblasti, Akademije znanosti in umetnosti, univerze in drugih kulturnih institucij, zastopniki vojaštva in cerkvenih krogov, številni kulturniki in zelo mnogo mladine. Že ta obilna udeležba je dajala prireditvi prav ugodno zunanjo podobo in izpričala, da naš narod slavi svojega pesnika tako, kakor ustreza duhu težkega časa: resno, dostojno, brez slavnostnih parad in javnega hrupa. Slavi ga tako, da zastopniki naših javnih in kulturnih institucij prisotvujejo večeru njegove poezije. In večer je pokazal, da Gregorčičeva pesniška beseda tudi v sedanjem času ni izgubila svojega učinka, zlasti ne tam, kjer se je od občečloveških motivov, od sanj in hrepenenj človeškega srca, povzpela k domovinski, socialni in humanitarni izpovedi.

V okviru naše kulturne kronike že pred dnevi opisan spored je potekel gladko in v obliki, ki je zapustila kar najboljše vtise. Debevčeva recitacija Gradnikove pesmi v spomin Simona Gregorčiča je z udarnim ritmom svojih stihov in z globokimi pesniškimi mislimi učinkovala silneje od vsakega slavnostnega govora. Pesnik Gradnik je postavil pesnika Gregorčiča na vihamo križišče naših dni in bleščeče odgovoril na vprašanje, kaj nam je goriški poet še danes in v čem smo še združeni z njim. Žal, da recitator ni dovolj poudaril vprašalne oblike prvega dela pesmi, zato tudi afirmativni verzi niso zveneli dovolj jasno.

Nato smo slišali opernega tenorista Lipuščka v dveh pesmih na Gregorčičev tekst, pri čemer je zlasti Ravnikov »Vasovalec« prijetno zajel poslušalce. Pri klavirju je spremljal pevca doc. Marijan Lipovšek. Dramska igralka ga. Mihaela Šarčeva je nastopila z izborom petih izrazito liričnih, delno tudi dekliških motivov iz Gregorčičeve poezije; recitirala jih je na pamet in je dala s toplimi poudarki tem verzom nadpovprečen učinek. Igalec Slavko Jan je recitiral nekatere pesmi, ki jih delno označuje epična primes, kakor predvsem vizionarno pesem »V pepelnični noči«, ki je s svojimi živimi podobami in posebno melodičnimi stihi nad vse pripravna za recitacijo; z njo je recitator najlepše zaključil svoj vzorni nastop in dosegel vihaen aplavz.

Po odmoru so se vrstile recitacije igralke ge. Mileve Ukmar-Boltarjeve: novi biseri Gregorčičeve čustvene poezije, podani z očitno prisrčnostjo in krasno glasovno kulturo. Po teh delno ljubezenskih delno domovinskih pesmih, ki so segale v srce, je ravnatelj Ciril Debevec z njemu lastno recitacijsko tehniko, ki po svoje poudarja v poeziji bistvene misli in lepote posameznih verzov, recitiral Gregorčičevo najglobljo filozofsko izpoved »Človeka nikar«. Komaj se je polegel aplavz, je nastopila operna pevka ga. Franja Golobova in krasno občuteno zapela Gojmira Kreka »Psalm 118« in Pavčičevo »Priplula je pomlad«; izmed teh si je zlasti druga mahoma usvojila poslušalce. Tudi go. Golobovo je spremljal pri klavirju doc. Lipovšek. Nato je ravnatelj Debevec recitiral Severina Šalija »Poslanico Simonu Gregorčiču«, poklonitveno besedo mlade pesniške generacije enemu izmed vrhov slovenske lirike 19. stoletja: sveže pisano pesnitev, ki jo je navdahnil pesnikov nedavni obisk v Gregorčičevem domačem kraju. Doživetje Gregorčičeve krajine in človeške usode, odmev njegove poezije, vse to pa je zajeto v verze, ki so dobili v Debevčevi recitaciji polno podobo.

S tem se je prireditev zaključila še pred dvajseto uro. Ljubljana je pokazala, da tudi v teh časih ni zanemarila svoje kulturne dolžnosti, in uspeh prireditve je najlepše priznanje tistim, ki so jo pripravili tako skrbno in dostojno.

Donesek k življenju Janeza Gregorina

V »Blagoslovu gora« je zbralo naše Planinsko društvo večinoma vse, kar je poteklo iz Gregorinovega peresa. Ta se je začel literarno uveljavljati kot osmošolec v drugem letu Žara, ko je bil tudi sam član uredništva tega lista dijakov ljubljanske klasične gimnazije. Ustanovila sta list in se brigala zanj do konca (zadnji letnik Žara spada v š. l. 1932/33) sedanja ljubljanska odvetnika dr. Egon in Leon Staré.

Po pravilih bi smeli sodelovati v Žaru samo dijaki omenjene gimnazije, vendar je prebočil Gregorin svoje »Tri ljudi v snegu« v Žaru 1931/32 že kot visokošolec. Maturiral je namreč v juniju 1931. S tem je priskočil na pomoč Žaru, za katerega se je pričela z letnikom 1931/32 kriza. Delu dijakov se je zdel Žar na pobudo od zunaj premalo verski. Zahtevali so svoje zastopstvo v njegovem uredništvu, sicer da mu onemogočijo izhajanje. Pomnoženo število članov uredniškega odbora priča o tem. Razpoka se je pa s tem le začasno zamašila. Ko so zapustili zavod Žarovi ustanovitelji, je list zaspal.

Gregorin je bil zelo nadarjen, odkritosrčen dijak nekoliko trdega vedenja. Šolski uspeh ni ustrezal njegovi nadarjenosti, ker je porabil mnogo časa z izvenšolsko izobrazbo. Mojo pozornost je vzbudil takoj s prvim prispevkom za Žar. Po pravilih sem moral namreč vse članke cenzurirati glede vsebine. Gregorinovi doneski so se oblikovali po daru ter zrelosti opazovanja in po jeziku. Napisani so bili lepo, pregledno. Gregorin je ob svojem pojavu v Žaru pokazal nekako že v celoti svojo moč. O posebnem napredku v poznejših letih se ne more govoriti.

Da bo dobil s »Poznim neurjem« nagrado beograjskega »Vremena«, o tem sem bil skoraj prepričan, ko sem poslal ta njegov spis z dvema drugima v Beograd. Na ta svoj uspeh je bil zelo ponosen, saj je imel zlasti med srbskimi vrstniki ostre tekmece. Njegova nagrada je obstojala v precejšnjem zaboju srbskih knjig, ki jih ni bil le vesel, ampak jih je tudi prebral od prve do zadnje.

Svoje zanimanje za planinstvo je kot Žarovec pokazal s tem da je v društvu predaval o plezalni tehniki. Obširneje je bilo njegovo predavanje l. 1930.: Starejše in novejše literature — dobre in slabe strani. Poskus ocene in komparative.

Taka in podobna predavanja nas ne smejo presenetiti. Žar je vzklil kot nekdanja zagrebška Nova Nada (1897 sl.) iz notranje potrebe nenavadno zrele in stremeče mladine, da izlije v javno besedo, kar je vrelo in dozorevalo v njej. Da ni cenila ta mladina previsoko svojih vzbujajočih se sil, kažejo tudi imena, kakor so Jože Dular, Jože Kastelic, France Novšak, in drugi, ki so bili vsi Žarovci.

Gregorinov članek: Romanski in slovanski kipar — dvoje vrhov (Žar II) je nastal pod vplivom ljubljanskih podobarjev in kiparjev Pengovov, pri kateri sorodni družini je našel Gregorin zatočišče, ko je z materino smrtjo med prvo svetovno vojno postal tako rekoč sirota. Oče, doma z Brezja pri Dobrovi, po poklicu kiparski pomočnik pri Pengovu, je bil takrat v ruskem ujetništvu. Gregorin je bil ob materini smrti v šestem letu (roj. v Ljubljani 22. VI. 1911), ob očetovi vrnitvi pa v devetem.

Pri izberi življenjske poti sem mu skušal po maturi pomagati. Tovarnar Knafljič z Kamnika mi je pisal namreč po končanih maturah, da sprejme v svoj obrat abiturienta, ki kaže zanimanje za kemijo. Izučiti da ga misli za usnjarskega strokovnjaka na amerikanski način. Kandidat bi se seznanil najprej s tovarniškim obratom kot navaden delavec, nato bi šel na stroške tovarne v Nemčijo na visoko strokovno šolo za usnjarstvo. Za vse to bi se zavezal služiti v tovarni pet let, toda s plačo, katere višina je dosegala najvišje plače tedanjih javnih nameščencev.

Meni se je zdela ponudba sijajna. Ko sem premišljeval, koga od maturantov bi nasvetoval tovarni, sem se odločil za Gregorina glede na njegovo telesno jakost, na zanimanje za kemijo in glede na družinske razmere. Fant pa ni pokazal za stvar veselja, ko sem ga poklical k sebi, in se je izgovarjal, da ga oče najbrže ne bi pustil v tovarno. Res se je vrnil drugi dan s sporočilom, da oče ni zadovoljen z mojim predlogom. Ker pa je meni ta način izšolanja zelo ugajal, sem prosil, naj pride oče k meni. Čez par dni se je javil pri meni starejši človek kot Gregorinov oče. Sprva ni hotel dosti slišati o tem, da bi vstopil Janez v tovarno. Ko sem mu pa zadevo do dobra razložil, je bil kar zadovoljen. V resnici je odšel Gregorin v Kamnik, kamor so ga zvabile bolj gore kot lepa bodočnost. Čez štirinajst dni mi je namreč osebno javil, da posel ni zanj. Svojih mladih sil pač ni hotel vkleniti takoj po maturi v jarem točno opredeljenega dela. Vpisal se je na jesen na univerzo, kjer ni zanemarjal učenja, vendar je tudi to zapustil in se zatekel k novinarstvu, kjer je imel pri takratnem svojem delu še največ svobode.

Šel čez leta sem izvedel, da sploh ni bil poslal k meni v zadevi šolanja za usnjarskega strokovnjaka očeta, ampak nekoga drugega.

Končno že dve značilnosti: Ko je igral pod okriljem Žara v dvorani Delavske zbornice Fonvzinovega Miljenčka, je postajal od dejanja do dejanja kar preveč živahen. Tovariši so iskali vzrok in ga našli v steklenički žganja, skriti za klavirjem.

Kmalu po maturi je dobil za nek prevod honorar. Bilo je ob času ljubljanskega velesejma. Tu je kupil sodček vina in dajal piti vsakemu, kdor je hotel. Glas o brezplačni pijači se je hitro raznesel po sejmišču. Kaj hitro se je zbralo ob sodčku precej potrošnikov, še več pa radovednežev. Nekomu se je zdelo tako dobro srce neumestno, zato je napisal za šolsko oblast ovadbo, ki pa ni dosegla svojega namena, ker niso več visel nad Janezovo glavo disciplinski predpisi.

SPORT

Najnovejše v kratkem

Teniški turnir v Celovcu remis — Nogometni spored za prihodnjo nedeljo

Teniška reprezentanca Ljubljane, ki je v soboto in nedeljo gostovala v Celovcu, je v turnirju proti zastopstvu Celovca dosegla lep uspeh, in sicer nadvse častni remis 4:4. Žal je prireditev precej trpela zaradi slabega vremena in so bile nekatere partije odigrane v največjem naglu. Pri tem je najbolj trpela zaključna igra gospodov v dvoje, ki bi bila verjetno prinesla Ljubljančanom še eno točko in tudi zmago. Ne glede na to pa je gostovanje ljubljanskih teniških igralcev še poglobilo sportne odnošaje s koroško prestolnico.

(Na turnir se bomo še povrnili v jutrišnji številki.)

*

Medklubski turnirski odbor za izvedbo domačega nagradnega turnirja v nogometu je določil za prihodnjo nedeljo, 29. t. m., naslednje tekme:

med juniorji (v dopoldanskih urah): Vič—Mladika, Hermes—Korotan in Ljubljana—Iztok ter

med seniorji (v popoldanskih urah): Ljubljana—Žabjek in Hermes—Iztok.

Vse tekme bodo na igrišču Hermesa ob vsakem vremenu. Prav je, da odbor požene zaključno fazo tekmovanja in ga poskusi spraviti pod streho čimprej, saj bo tako najbolj ustreženo tudi udeležencem turnirja, posebno onim, ki težko čakajo na žoge in lire.

Konec pokalnega tekmovanja v Novem mestu

Najlepše darilo so prejeli tankovci

Za zadnjo tekmo pokalnega tekmovanja, ki je bila odigrana na kandijskem stadionu v nedeljo, 15. t. m., je bilo veliko zanimanja in ugibanja, kajti prav od nje je bilo odvisno, kdo bo spravil končno zmago in lepi pokal. Tankovci so namreč dozdaj nabrali enako število točk kakor topničarji in tako bi bil slednji, če bi bili v nedeljski tekmi zmagali nad domobranci, prišli na prvo mesto. V nasprotnem primeru bi domobrancem sicer tudi stalo tretje mesto, toda s svojo zmago bi bili zaradi boljše razlike golov pomagali na prvo mesto tankovcem.

Že samo ta številčna igra je bila dovolj, da so tankovci čeprav brez žoge — prišli polnoštevilni na igrišče bodrit domačine, saj je šlo obenem z domobransko zmago tudi za njihovo prvo mesto.

DOMOBRANCI : TOPNIČARJI 6:2

Že dolgo pred napovedanim pričetkom je bilo igrišče natrpano občinstva. Nebo ni bilo prijazno in začel je tudi rositi dež, ki je polagoma razmehčal igrišče. Kljub temu so navijači obeh taborov ostali živahni do konca, vendar so izmed njih zmerom bolj prihajali do veljave domobranski, ker se je zmaga zmerom bolj nagibala na njihovo stran.

Takoj po otvoritvi so topničarji sprožili nekaj hudih napadov, toda domobranska obramba se je držala dobro. Na nasprotni polovici igrišča se je pozneje pokazalo precej ugodnih situacij, toda tudi domobranci niso znali doseči vodilnega zgoditka. Celih 10 minut je žoga menjavala lastnika, dokler se domači niso ujeli v lepi kombinaciji in dosegli 1:0. Komaj dve minuti pozneje so že topničarji izenačili in borba se je znova poostrila. Obe strani sta se krčevito držali svojih prostorov, toda navezadnje sta Jenko in »mali« Jože le prišla do uspeha in efektno zvišala na 2:1. Tako je ostalo do polčasa.

Po zopetni otvoritvi so domobranci pritisnili z vsemi silami in res so bili tudi skoraj ves čas v znatni premoči. Diktirano enajstmetrovko je sicer sijajno obranil topničarski vratar, toda domobranci so kljub tej zamujeni priložnosti žilavo nadaljevali ofenzivo. Dušan in Jenko sta se spretno sporazumela in že je bil tretji gol v topničarski mreži. Zdaj se je izkazal še Edi, ki je izkoristil vratarjevo nesigurnost in zvišal razliko na 4:1. Topničarji so v naslednjem nekajkrat prešli v napad, toda uspeha niso dosegli. Medtem se je na njihovi strani stanje še poslabšalo za naslednji gol, toda potem je kanila še iskrica upanja med topničarje, ko so si izboljšali izid na 2:5. Veselje pa ni trajalo dolgo, kajti tik pred koncem so domači še enkrat zadeli v črno in postavili končni izid.

S tem nastopom je domobranska enajstorica pokazala, da v ničemer ne zaostaja za tukajšnjimi vojaškimi moštvi. Sprva je šlo težje, toda od tekme do tekme je moštvo postajalo enotnejše in nevarnejše, po svoji zadnji igri pa bi bilo celo zaslužilo drugo mesto, ki so ga tako zasedli topničarji za zmagovitimi tankovci. V ostalem pa je res, da so bila vsa tri moštva bolj ali manj izravnana, saj tudi razlika uspehov in neuspehov v številkah med njimi ni velika. Pokal in nagrade so bile razdeljene med tednom.

*

Minulo nedeljo sta se v prijateljski tekmi spoprijeli moštvi tankovcev in domobrancev. Borba se je obetala zelo živahna, posebno glede na pravkar zaključeno pokalno tekmovanje. Ko to pišemo, izid srečanja ni znan.

Nogometna nedelja v Nemčiji

Prvenstvena tekma Villacher SV — KAC 4:3

V nedeljo sta se v prvenstveni nogometni tekmi za okrožno prvenstvo Koroške srečala prvak Villacher SV in celovški KAC-Rapid. Tekma je bila v Beljaku in je zanjo vladalo veliko zanimanje.

Beljačani so nastopili v svoji najboljši postavi — v vratih je nastopil nekdanji Hermežan Razbornik, v krilski vrsti Napečnik, v napadu pa izvrstni Melchior, ki je bil gonilna sila vseh beljaških napadov. V obrambi je zopet nastopil izvrstni levi branilec Gustl Maier, znani smuški skakalec in naš znanec s Planice. V celovškem moštvu o igrali vsi doslej znani igralci iz Celovca, ki jih je ojačil še bivši srednji krilec ISSK Maribora Gajšek.

Beljačani so pričeli z ostrim tempom ter so v 7. minuti po krasnem prodoru dosegli po Bocku vodstvo. Igra je bila precej izenačena, občutiti je bilo rahlo beljaško premoč. V zadnji minuti je zagrešil branilec v kazenskem prostoru in sodnik je prisodil enajstmetrovko, ko je Belak pretvoril v gol ter dosegel izenačenje.

V drugem polčasu prične Beljak s silovitimi napadi, ki jih vodita izmenoma Melchior in Petz kot srednji napadalec. Potzu uspe, da doseže s krasnim strelom vodstvo; kmalu potem pa strelja Melchior silovito v desni spodnji kot in žoga obtiči v mreži. Stanje je 3:1 za Beljak. Po lepi kombinaciji Melchior-Petz-Belchior-Bock doseže slednji še en gol ter poviša razliko na 4:1. Usoda KAC-Rapida je že zapečatena. Toda Celovčani se še ne udajo. Kljub temu, da imajo že štiri gole pod streho, se bore dalje. Beljačani izgube zaradi poškodbe Bocka ter igrajo samo še z 10 možmi. Zaradi preostrega starta izključi sodnik Napečnika in sedaj ima Beljak le 9 mož. V celovškem napadu se odlikuje Belak in Gajšek, ki je tokrat prvič nastopil za Celovec ter dosegel lep gol ter znižal stanje na 4:2. Kmalu zatem se posreči Schillerju, da doseže še en gol za Celovec in zniža na 4:3. Kljub vsem naporom pa se izid ne menja več in Beljak si je priboril jesensko okrožno prvenstvo. Beljačani nastopijo 5. novembra v Ljubljani, kjer bodo igrali proti močni hermežanski kombinaciji.

Ivo Peterlin †

Med družinami, ki jih je sedanja vojna hudo prizadela, je nedvomno tudi Peterlinova. Usoda je zlasti preizkusila njeno gospodinjo. Najprej ji je umrl ljubljeni soprog, potem sin Edvard, zdaj pa je za oslabelostjo srca umrl sin Ivo, bivši uslužbenec drogerije Salus. V 29. letu starosti ga je ugrabila smrt. Čeprav so materi v pomoč in oporo še dva sinova in tri hčerke, jo je izguba sina Iva hudo potrla. Kljub temu, da je bil sam pomoči in tolažbe najbolj potreben — bolezen ga je namreč mučila več let, je imel za svoje domače, še zlasti pa za svojo mater, vedno pripravljeno tolažilno besedo. Ko se je že zdelo, da je premagal kal bolezni, ga je znova napadla in ugonobila mlado življenje. Užaloščeni materi in njeni družini izrekamo naše iskreno sožalje.

✝

Vsem sorodnikom doma in v tujini sporočam, da je umrl moj dobri mož, gospod

Veber Franc

uradnik Vzajemne zavarovalnice

Pogreb je bil v ponedeljek, dne 9. oktobra 1944 na mestnem pokopališču.

Novo mesto, Celje, Ljubljana, Zagreb, Beograd, Boka Kotorska, dne 8. oktobra 1944.

žalujoča žena ANICA roj. BOŽIČ in ostalo sorodstvo

MALI OGLASI

Kdor išče službo, plača za vsako besedo L 0.50, najmanjši znesek za te oglase je L 10.— Za ženitve in dopisovanja je plačati za vsako besedo L 2.—, za vse druge oglase L 1.— za besedo, vendar pa plačajo posredovalci L 1.50 za besedo. Najmanjši iznos za te oglase je L 15.—

Za vsak oglas je treba plačati drž. in prov. takso L 0.60, za dajanje naslova ali šifre pa L 3.—

Službe dobi

DOBRA SOBARICA in likarica za privatno stanovanje, dobi takoj službo. Gostilna »Mrak«, Rimska 4. 427-1a

PRIDNO DEKLE ki zna kuhati, dobi službo v dobri hiši v centru mesta (2 osebi, veliko perilo izven hiše). Naslov v ogl. odd. Jutra. 28312-1a

Učenca sprejme

VAJENCA kleparskega sprejme E. Wostner, Zaloška c. 36, Moste. 28262-44

ŠIV. VAJENKO starejšo in pošteno, za krajšo dobo, sprejmem takoj. Naslov v ogl. odd. Jutra. 28335-44

VAJENCA tesarskega takoj sprejme Majerič, Gnidovčeva cesta 5. 28375-44

Vsakdanjek

KRPANJE raznih oblačil, perila in mašenje nogavic prevzamem. Vidovdanska 18. 28317-3

Službe išče

UČITELJICA išče zaposlitev. Ponudbe z naslovom na ogl. odd. Jutra pod »Zelo vestna«, da se lahko predstavi osebno. 28345-1

GOSPODIČNA 19letna želi zaposlitve v slaščičarni ali kaj podobnega. Je tudi ljubiteljica otrok. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Celodnevna služba« 28337-1

DEKLE z mešč. šolo in trg. tečajem, išče službo praktikantinje. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Praktikantinja« 28354-1

Prodam

SPALNICO prvovrstno, sestoječo iz 11 komadov, prodam za 60.000 lir. Naslov v ogl. odd. Jutra. 28297-6

OTROŠKI VOZIČEK globok, predvojni, z debelimi gumami, v dobrem stanju, prodam po zmerni ceni. Naslov v ogl. odd. Jutra. 28078-6

ŠPORTNI VOZIČEK lep, zaprt, ugodno prodam. Urankar, Vrazov trg št. 4. 28057-6

ROKE hrapave in razpokane vam napravi zopet nežne in gladke Melodern glicerin gelee krema.— Drogerija Emona Iv. Kanc, nebotičnik. 26101-6

KRMILNO PESO cca 15.000 kg prodam.— Krušič Ivan, Bezenškova ul. 10. 28318-6

POLT mladostno, čisto, zdravo dosežete s smotrno nego vaše kože z biološkimi »Biokutol« preparati. Navodila. zaloga— Drogerija Emona Iv. Kanc nebotičnik. 26102-6

»DENTAMIN« zobna pasta vam vaše zobe očisti beli in zdravi. Dobi se v vseh drogerijah. Drogerija Emona Iv Kanc nebotičnik. 26103-6

SPALNICO kuhinjo in šivalni stroj prodam. Naslov v oglasnem odd. Jutra. 28296-6

OTROŠKO POSTELJO železno, lepo, ugodno prodam. Glavan, Rožna d. c. V-13. 28314-6

GOJZERJE št. 43, dobro ohranjene, prodam. Naslov v oglasnem odd. Jutra. 28313-6

KRASEN PRT in 12 prtičkov, krasno ročno delo, v narodnem motivu, prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 28310-6

KOSTUM svetlosiv, volnen, tričetrt, malo nošen, prodam za 2800 lir. Perko, Žarnikova 15. 28323-6

ŠTEDILNIK rabljen, za vzidanje — prodam. Naslov v oglasnem odd. Jutra. 28330-6

KRMILNO PESO korenje, krompir, zamenjam za hlevski gnoj. Naslov v ogl. odd. Jutra. 28327-6

DAMSKE ČEVLJE črne št. 38, popolnoma nove in blago za plašč, prodam. Naslov v oglasnem odd. Jutra. 28326-6

ČRTASTO BLAGO za par moških srajc — prodam. Naslov v oglasnem odd. Jutra. 28325-6

ŠIVALNI STROJ Singer, za gospodinje, v dobrem stanju, za domačo uporabo, zamenjam za drva. Ugodna prilika. Prodam tudi kos blaga. Naslov v ogl. odd. Jutra. 28324-6

VOLNENO JOPO črno in plašč, pridvojno blago, prodam. Novak Cveto Ciril Metodova 69a-III. levo. 28333-6

KRZNEN OVRATNIK ameriški opussum in sivi mačji, prodam. Ogled iz prijaznosti v trgovini Verdaj, Igriška 14. 28369-6

PEČ NA ŽAGANJE primerno za lokal, poceni prodam. Ogled od 9. do 10. in od 3. do 4. Naslov v ogl. odd. Jutra. 28374-6

ŠIVALNI STROJ z okroglim čolničkom ter damsko obleko, rjave semiš čevlje št. 36-37, 2 para črnih čevljev št. 40, 1 par visokih moških čevljev št. 41 — prodam. Ogled od 4. do 6. pop. Gosposvetska 41, skozi vrt. 28372-6

ŠIVALNI STROJ Singer, prvovrstni ameriški, prvorazredni, naprodaj za 16.500 lir. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Singer« 28373-6

BLAGO za moško delovno obleko ali plašč, zamenjam za blago za žensko delovno obleko. Naslov v ogl. odd. Jutra. 28332-6

GOJZARJE št. 40-41 in moške »štefletne«, oboje dobro ohranjene, prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 28336-6

ZIMNICO novo polnjeno z morsko travo ali žimo, prodam. Vinšek, Dunajska 6, dvorišče. 28344-6

GOJZERJE št. 42, nove, zamenjam za polčevlje in hlače.— Naslov v ogl. odd. Jutra. 28343-6

RADIO prvovrsten Radione, prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 28342-6

POUČNI SLOVAR I. in II. del (Glonarjev) v platno vezan, nerabljen, prodam. — Kupim knjigo: Šedivy: Češčina za samouke. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Priložnost« 28346-6

ŽENSKI PLAŠČ zimski s kožuhovinastim ovratnikom, črn, predvojno blago, za srednjo postavo, ugodno prodam Delavski dom, soba 11-I. 28356-6

MOŠKO SUKNJO novo predvojno blago, temnosivo, za srednjeveliko, vitko postavo, prodam. Delavski dom, soba 11-I. 28355-6

BLAGO za kapne, predvojno. — prodam. Naslov v oglasnem odd. Jutra. 28352-6

MOŠKO SUKNJO zimsko, črno prodam.— Naslov v ogl. odd. Jutra. 28348-6

MOŠKE MAJE »Maccoa« in sp. hlače, damske svilene kombineže in hlačke, več garnitur, prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 28363-6

SPALNICO dobro ohranjeno, brez peresnic in psiho, prodam. Ogled od 1. do 3. ure. Naslov v ogl. odd. Jutra. 28367-6

2 HALJI črni, klotasti, šolski, za 15 letno deklico, barhent za 2 domači halji, prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 28364-6

LISIČJO BOO novo plavo in eno sivo ter Singer entel stroj — prodam po zmerni ceni. Naslov v ogl. odd. Jutra. 28362-6

KURNIK poceni prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 28361-6

VISOKE ČEVLJE moške, sportne, iz krom usnja, št. 41 in 43, z dvojnimi podplati, ugodno prodam. Igriška 6. — dvorišče levo. 28360-6

Kupim

ČEVLJE dobro ohranjene in snežke za 5 letnega fantka, kupim. Repič Triglavska ul. 1. 28300-7

MOŠKO OBLEKO dobro ohranjeno in moške športne hlače, kupim. Medvedova 22-I., levo. 28371-7

ZNAMKE predvsem evropske, kupim. Ponudbe na oglasni odd. Jutra pod »Evropa« 27000-7

VSAKO antikvarično slovensko knjigo, revijo, časopise, posamezne odtise kot tudi stare listine kupuje in najboljše plača knjigarna Janez Dolžan, — Ljubljana, Stritarjeva ul. 6. J-407-7

BRISAČE kuhinjske ali blago za iste, kupim ali zamenjam. Frizerski salon, Sv. Petra c. 19. 28309-7

ŠPORTNI VOZIČEK lep, predvojni, dobro ohranjen, kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Lep voziček« 28334-7

OGRODJE ženskega kolesa in tudi posamezne druge dele — kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Če je dobro ohranjeno« 28358-7

OVČJO VOLNO do 6 kg, kupim. Ponudbe z navedbo cene na ogl. odd. Jutra pod šifro »Ovčja volna« 28353-7

PISALNE STROJE dobro ohranjene, boljše znamke kupi takoj po najvišji dnevni ceni — tvrdka Everest Prešernova ul. 44 27803-7

ZIMSKO SUKNJO za 16 letnega fanta, kupim. V poštev pride samo odlično blago in dobro ohranjeno. Kupim tudi zgornjo zimnico za posteljo. Po dogovoru lahko zamenjam za drva. Ponudbe na ogl. oddelek Jutra pod »Ne črna« 28351-7

KRZNENE PLAŠČE bele kožuščke, lisičje, dihurjeve, kunje boe, dobro ohranjene in kože domačih živali, kupuje Rot krznarstvo, Mestni trg 5. 28366-7

LJUBLJ. ZVON posamezne letnike od l. 1881—1917 ter 1933—1940 iščem. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Zbiratelj« 27001-7

PREDPEČICO rabljeno, kupim. Lojze Perko, akad. slikar, knjigarna Žužek, Prešerna nebotičnika. 28370-7

Posest

LEPO PARCELO ob glavnem kolodvoru, ugodno prodam. Parcela je zazidljiva z dvema 5-nadstropnicama. Vsa pojasnila daje realitetna pisarna Habijan Miro.— Cigaletova 1-pritl. tel. 36-97. 28306-20

ZAMENJAM

novo trinadstropno hišo, tik centra. Zazidana plokev, 260 kv. m. — za eno ali dvodružinsko vilo;

novo dvonadstropno hišo, tik centra. Zazidana plokev 210 kv. m, — za eno ali dvodružinsko vilo;

vilo, dvostanovanjsko in stanovanje za hišnika — za parcele ali industrijsko zemljišče.

PRODAM

več stavbnih parcel.

Realitetna pisarna Zajec Andrej, Tavčarjeva ul. 10 J-1585-1

STAVBNO PARCELO lepo za Bežigradom proda ugodno realitetna pisarna Habijan Miro, Cigaletova 1, pritl. 28359-20

NJIVO ali parcelo v svetokriškem okraju, kupim ali vzamem v najem. Naslov v ogl. odd. Jutra. 28376-20

Sobe išče

PRAZNO SOBO s štedilnikom ali z železno pečjo (lahko tudi brez) iščem. Event. bi pomagala par ur v gospodinjstvu. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Pridna, mirna« 28311-23a

SOBO s souporabo kuhinje — išče šivilja. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Ena oseba« 28322-23a

SOBO za shrambo pohištva — iščem. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Zmerna cena« 28321-23a

PRAZNO SOBO s štedilnikom išče gospodična za takoj ali poznejše. Ponudbe na ogl. oddelek Jutra pod »Štedilnik« 28341-23a

Sobe odda

OPREMLJ. SOBICO s souporabo kopalnice poceni oddam rednemu gospodu. Naslov v ogl. odd. Jutra. 28319-23

Ženitve

GOSPODIČNA želi znanja zaradi ženitve z gospodom od 45 do 55 let. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Osamljena« 28320-25

Razno

IZGUBIL SEM od Vrhovčeve ul. mimo Tabora do Komikove ul. levo usnjeno rokavico. Prosim najditelja da jo proti lepi nagradi odda v Tavčarjevi ul. 4-III.— Švara. 28316-37

IZGUBILA SEM zapestno uro v nedeljo 22. t. m. v tramvaju od pol 4. do 4. ure v smeri Vič, glavna pošta, opera. Pošten najditelj naj jo odda proti nagradi vratarju opere. 28315-37

LEPO PROSIM onega, ki je našel gumijasto kolo od otroškega vozička, naj ga proti nagradi vrne: Klopčar Kongresni trg 7. 28329-37

KOZJEREJCI pozor! Dobil sem novega kozla, prave sanske pasme in zopet redno pripuščam. Martinuč Lenart, Zg. Šiška, Vodnikova 91. 28331-37

ZAPESTNO URO sem izgubil dne 23. X. zvečer na poti od Lepega pota, Mirje do Gradišča. Ker mi je drag spomin, prosim najditelja naj jo proti nagradi odda v trgovini »Mija« Mestni trg 17. 28347-37

VETRNI JOPIČ sem izgubil na poti od glavnega kolodvora do stadiona na Dunajski c. Najditelj naj ga odda proti visoki nagradi na Dunajski cesti 93-II. 28357-37

KINO UNION Telefon 22-21

Ljubezenski roman kmetskega dekleta — Sijajna filmska umetnina s slovito Paulo Wessely

NJENO ŽIVLJENJE

Predstave ob 16. in 19.15 uri

KINO SLOGA Tel. 27-30

Film domotožja in ljubezni

MED HAMBURGOM IN HAITI

Gustav Knuth, Gisela Uhlen

Predstave: ob 16. in 19. uri

KINO MATICA Telefon 22-41

Temperamentna Marika Rökk in Wolf Albach Retty v zabavnem filmu

PLES S CESARJEM

Predstave ob 16. in 19. uri

KINO MOSTE

Zaradi ogromnega zanimanja predstava tudi danes v sredo ob 19. uri

VIZIJA NA JEZERU

Javor Pal, Klary Tolnay

Prekrasna vsebina, divni posnetki, očarujoča glasba. — Jutri ob 19. uri:

PREMIERA

✝

Vsem sorodnikom, prijateljem in znancem javljamo tužno vest, da nas je za vedno zapustil naš ljubljeni soprog in brat, gospod

Medved Jakob

član opernega gledališča

Pogreb dragega pokojnika bo v sredo 25. t. m. ob pol 4. popoldne z žal. kapele sv. Jožefa, k Sv. Križu.

Ljubljana, 24. oktobra 1944.

žalujoči:

MARIJA, soproga in ostalo sorodstvo.

✝

Uprava Državnega gledališča v Ljubljani

javlja, da je umrl gospod

MEDVED JAKOB

član opernega orkestra

Dolgoletnega požrtvovalnega in vestnega sodelavca bomo ohranili v lepem spominu.

Ljubljana, 24. oktobra 1944.

V zaklonišču najmlajši odstopijo sedeže strejšim, zdravi bolnikom in moški ženam, saj to je eno osnovnih pravil dobre vzgoje!

Zahvala

Vsem, ki ste spremili na zadnji poti ljubljeno ženo in mater

Minko Bitenčevo

prav posebno pa primariju g. dr. Heferlu, gg. zdravnikom internega oddelka in čč. sestram za nadvse požrtvovalno pomoč, g. dr. Ruprehtu za prvo pomoč, nadalje glasbenemu društvu »Sloga«, t. č. predsedniku g. Furlanu, ravnatelju glasbene šole g. Svetelu, učiteljskemu zboru in pevcem za ganljive žalostinke, številnim prijateljem, sostanovalcem, kolegom in vsem darovalcem prekrasnega cvetja — najprisrčnejša zahvala.

Sv. maša zadušnica se bo brala v cerkvi sv. Cirila in Metoda v četrtek 26. t. m. ob 7. uri.

Ljubljana, 24. oktobra 1944.

PETER in JANEZ BITENC

✝

Po kratki mučni bolezni je mirno v Gospodu zaspala naša nadvse dobra sestra in teta, gospa

KRISTINA REHAR-FRISCH

TRGOVKA IN HIŠNA POSESTNICA

Blaga pokojnica leži v svojem domu do dneva pogreba do 11. ure.

Pogreb bo v četrtek 26. t. m. ob ½3. uri popoldne z žal. kapele sv. Nikolaja, na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, Klagenfurt, dne 24. oktobra 1944.

Globoko žalujoče rodbine:

POTOČNIK, SÜSSBAUER BUČAR

D. Goebeler: 20

Sestri in »on«

Roman

Naglo ga je premerila: kaj hoče? Menda ne obnavljati stare odnose? Vse v nji se je naježilo. Bila sva soseda, hišna vrata in vrtni plot sva imela vštric. V takih okoliščinah se ljudje nehote zbližajo.«

»Prav za prav sva bila drug drugemu vendarle zelo bližnja,« je oporekel.

»Da?« Skomignila je z rameni. »Ljudje se hitro najdejo, če so še mladi in zaneseni. Kasneje, ko se opametujejo, jim je to za smeh.«

»Si se ti smejala, Roza? Res si se smejala?« Sklonil se je naprej, da bi jo ujel za roko. Toda Roza jo je umaknila: »Pustiva to, kar je bilo, naj ostane pokopano. Nesmiselno je izkopavati minule reči.«

Torej odbit? Poražen, Tomaž Malten! Ali, da bi se tako zlahka odpovedal boju? Ne! Skoraj ponižno je rekel: »Huduješ se name, Roza, zameriš mi, ker sem odšel, baš ko so se jele širiti prve govorice — ne, nikar ne taji.« Videl je, da hoče vstati. »Dajva, pogovoriva se, da bo vse jasno —«

»Ne vem, čemu?« mu je hitro segla v besedo. Pa se ni dal odvrniti, nadaljeval je: »To je bilo nesrečno strnjenje okoliščin, Roza, stric me je bil res poklical v svojo tovarno.«

Molčala je.

»In zastran tega, da se nisem vrnil, Roza? V svojih pismih si me prosila, naj pridem. Vem, toda nisem mogel, klicu na Švedsko sem se moral odzvati. Izprevidi to, vsaj danes izprevidi.«

»Docela izprevidim, že davno sem izprevidela.« Njen glas je bil poudarjeno ljubezniv. »Zaradi tega si nikar ne beli glave. Vem, da se sin gospoda mestnega svetnika ni mogel več družiti s hčerjo moža, ki ga je svet imel za ponevernika in samomorilca. Moral se je odmakniti od nje, čim dalj, tem bolje. Ni ji mogel biti v pomoč, ko se je lotevala naloge, da opere čast svojega mrtvega očeta.«

»A kako naj bi ti bil pomagal?« je vzrojil. »Kaj sem pa bil? Mlad začetnik, ki se je šele odpravljal v življenje in se mu je prihodnjost šele odpirala. To sem ti iz Kodanja tudi pisal. Pa mi nisi odgovorila.«

»Nisem? Ne vem, ali sem ali nisem. Takrat sem imela toliko drugih skrbi. Morala sem obnoviti očetovo dobro ime. Posrečilo se mi je, Bog bodi zahvaljen!«

»S pomočjo Heinza Jordana,«, je srdito pripomnil. »Ta ti je lahko pomagal. Bil je starejši od mene, v Berlinu je imel že stalno službo, in njegov oče je bil pravnik. Ta ti je lahko kazal pot.«

»In res mi jo je kazal!« Pogledala mu je naravnost v oči. »Pred vsem pa je veroval v mojega očeta in nama je stal ob strani, materi in meni, vsemu mestu in vsemu zaničevanju drugih ljudi na kljub. Z nama je stal ob njegovem grobu. A kaj bi zdaj vse to? Pustiva, naj bo pozabljeno.« Vstala je, stopila k oknu in pogledala na teraso. Prišel je za njo. »Ne, Roza, nikar ne pustiva. Vzlic vsemu sem mislil nate, spet in spet! Tvoja slika me je spremljala.« Glas se mu je ogreval in ogreval, da je imel že kar nežen zvok. »Zdaj, ko sem se vrnil in se mislim tu zakoreniniti, je bila moja prva pot k tebi.«

»Še enkrat prosim, pustiva to.« Naglo se je obrnila in ga premerila od glave do nog. »Zadovolji se s tem, da se ne hudujem in ti ne zamerim, če je res to tisto, kar ti ni dalo spati.«

Zdaj menda lahko grem, je vzkipelo v njem — grem, in povratka ni! Ozrl se je po klobuku, ki ga je bil prej odložil na mizico. Zamolkla besnost je vstajala v njem. Vse izgubljeno! Oči so mu zadnjič zletele po vrtu, ki je pravkar še tako vabljivo ležal pred njim.

»Kdo pa gre tamle spodaj od vode navkreber?« je zdajci vprašal Rozo. »Pa menda ne Cilika, tvoja sestrica?«

»Da, to je Cilika.« Kaj je pomenila mučna tesnoba, ki jo je maloma napadla? Slišala je njegov glas tik zraven sebe: »Ali, jo moram še pozdraviti, saj sem jo takisto poznal. Ali pride gor?«

»Najbrže.« Je bil njen glas res tako mrtev, kakor ji je udarjal na uho? Pomislila je: Če ne pride sama od sebe, je ne pokličem. A v tem je bila Cilika že na terasi in je stopila na prag.

Obstala je, ko je zagledala moža, in nagla rdečica ji je planila v obraz. Torej je bil še tu. Je bil kaj povedal o tem, kako sta se prejle srečala? Z istim vprašujočim izrazom so mu oči tudi zdaj obviseli na nji. Ali boš povedala? Z gibom, ki naj bi bil nehoten, čeprav je v njem razločno čutila namen, si je potegnil z roko preko ust. Rahlo se je nasmehnila in se ozrla v sestro. Je bila mar Roza opazila to nemo igro? Nič ni bila videla. Mirno, hladno in stvarno je dejala: »Cilika, evo ti starega znanca iz Quedlinburga, gospoda Maltena. Pozdraviti naju je hotel. Menda se ga še spominjaš?«

»Nu, kako se ga ne bi spominjala?«

Že je položila ozke psrte v veliko moško roko, ki se ji je iztegnila naproti.

»Ali nisva skupaj plezala v stolniške zvonike? Oh, da bi človek le večkrat tako daleč videl kakor od tam gori.« Glas ji je zadrhtel od hrepenenja.

»Z menoj človek zmerom daleč vidi!« se je Tomaž Malten zasmejal. »Ali — kaj pa je?« se je obrnil k Rozi. Ta je bila pobrala s stranske mize nekaj pisem in papirjev ter se obrnila proti vratom. »Ne zameri, dolžnost me kliče, s sestro imava tamle v dečjem domu še nekaj važnih opravkov. Si pustil svoj avto ob cesti?«

»Na žalost ne, do avta se tu še nisem povzpel. Na vlak moram, in to je, mimogrede omenim, odtod precej dolga reč.«

»O, če hočeš, se lahko pelješ tudi s parnikom!« Pogledala je na zapestno uro. »Tistega, ki odhaja ob četrt na sedem, ravno še ujameš, če greš takoj.«

»In kje je postajališče, saj veš, tujec sem —«

»Lahko ga najdeš: izpred hiše naravnost in po prvi prečni cesti, ki vodi na desno. Ob našem vrtnem plotu gre, ne moreš je zgrešiti.«

»Ali, gospod Malten bi šel lahko kar čez vrt,« se je Cilika zvonko oglasila. »Spodaj skozi vodna vratca, pa je takoj na postajališču.«

»Vratca so zaklenjena.«

»Nu, tedaj pojdem z njim in jih odklenem. Ključ visi menda spodaj v lopi, ali ne?«

»Lepo od tebe, Cilika,« je rekel Tomaž Malten, »pot mi prihraniš.« Pomolil je Rozi roko. »Torej se poslovim. Na svidenje.«

Roza se je le bežno dotaknila njegovih prstov in ni ponovila besede — — —

Odbit po vseh pravilih, je pomislil Tomaž Malten, ko je stopal vštric Cilike, toliko da mi ni pokazala vrat! In to naj kar tako pogoltnem, gospodična Roza Fabriciusova?

Schriftleiter · Urejuje: Davorin Ravljen — Für das Konsortium »Jutro« als Verlag · Za konzorcij »Jutra« kot izdajatelja: Stanko Vurnat — Für »Narodna tiskarna A. G.« als Druckstelle — Za »Narodno tiskarno d. d.« kot tiskarnarja: Fran Jeran — Für den Inseratenteil verantwortlich · Za inseratni oddelek odgovarja: Ljubomir Volčič